

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA.

KNAPLJEVA ULICA ŠTEV. 8 TELEFON 55-25 DO 55-26

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERBATNI ODDELEK LJUBLJANA

TELEFON 55-33 55-33

POSTNI CEKOVNI RACUN LJUBLJANA ŠT. 6-96991-1

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA 45 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

III. kongres AFŽ Slovenije

NALOGE ANTIFAŠISTIČNE FRONTE ŽENA V GRADITVI SOCIALIZMA

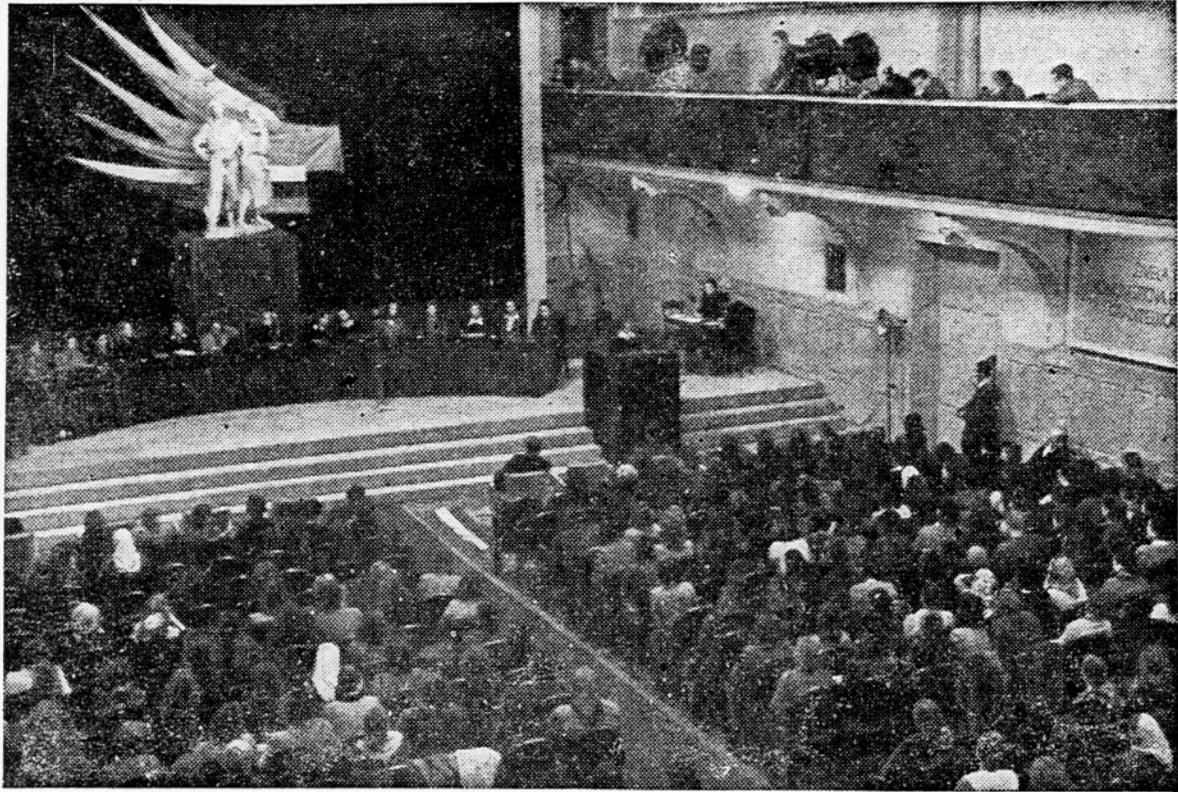
Ljubljana, 13. decembra

Včeraj dopoldne se je začel v Ljubljani III. kongres AFŽ Slovenije. Otvorila ga je predsednica Glavnega odbora AFŽ Slovenije tov. Angela Ocep-kova. Po njenih uvodnih besedah so bile izvoljene v delovno predsedstvo tovarišice Angela Ocep, Lidija Sentjurc, Ana Zihert, Zima Vrščaj, Anica Podviz, Mima Zupančič, Mara Rupena, Romana Vebovnik, Marija Vipotnik, Pepca Lempl, Milica Primožič, Ančka Hafner, Micka Hafner in Marija Radkovič, za zapisničarka Zora Godina in Branka Jurca.

Tovarišica Ana Zihert se je v imenu delovnega predsedstva zahvalila za izvolitev, potem pa je v imenu kongresa pozdravila člana Politbiroja CK KPS tov. Janeza Hribarja, člano IO OF Slovenije, člano vlade LR Slovenije, zastopnice Centralnega odbora AFŽ Jugoslavije zastopnika JA, zastopnika kulturnih ustanov, delegatke iz ostalih republik, tovarišice iz Trsta in iz Koroške, zastopnice Izvršnega odbora Zveze borcev, Glavnega odbora Enotnih sindikatov, člana sekretariata Glavnega odbora in ostale zastopnice LMS, zastopnice Izvršnega odbora Ljudske prosvete ter vse goste.

Po pozdravnih besedah je kongres sprejel tale dnevni red:

1. Naloge organizacije AFŽ v izgradnji socializma.
2. Poročilo o delu in organizacijska vprašanja AFŽ Slovenije.
3. Volitve v Glavni in Izvršni odbor AFŽ Slovenije.

V imenu CK KPS, v imenu IOOF in vlade LR Slovenije je pozdravil kongres član Politbiroja CK KPS tov. Janez Hribar.

ste Osvobodilne fronte in ljudske oblasti. Važna je nadalje borba, ki jo vodijo naše žene za utrditev mednarodnega miru in proti vojnim hujskačem. Ogromno število podpisov, zbranih v prostih resolucijah za prepoved uporabe atomskih bomb, dokazuje, da naše žene necejo vojnohujskaške propagande, da necejo vojne, marveč mir in sožitje med narodi. Zadnji plenum Ljudske fronte Jugoslavije je ugotovil, da so bile osnovne organizacije Fronte žena preveč odvojene od Fronte, ki se je vse premo-brigala za njihovo delo in prepuščala organizacijo Fronte žena preveč samo sebi. To napako morate žene popraviti in se bolj čvrsto povezati z organizacijo Fronte, zavedajoč se, da je organizacija AFŽ sestavni del Ljudske fronte. Tako bodo organizacije Fronte žena čvrstejše združene v Ljudski fronti. Komunistično partijo na čelu dosega lahko mnogo večje uspehe pri svojem delu kot doslej.

Ne bom tu več govoril o nalogah, ki so postavljene pred organizacijo AFŽ, ker sta te naloge precizno in konkretno nakazala V. kongres KPJ in II. kongres KPS. O vseh nalogah, ki jih je pred vas postavila Komunistična partija, je treba, da tu na kongresu razpravljate in da govorite o tem, kako izvesti te naloge v življenju, kar bo imelo velik pomen za vse vaše nadaljnje delo. Ogromno naših delovnih žena je domelo pomen graditve socializma, hoteč si za vsako ceno zgraditi socialistično domovino. Pri tem jih nobena tuja propaganda kakor tudi resolucija Kominformbiroja ne more odtrgati od tega velikega cilja. S svojim vsakodnevnim poštvalnim delom ogromno število žena dokazuje, da so čvrsto združene v Ljudski fronti Jugoslavije, katero vodi KP Jugoslavije s Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu. Naj živi III. kongres AFŽ Slovenije! Naj živi Ljudska fronta Jugoslavije! Naj živi Komunistična partija Jugoslavije s Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu! (Dolgotrajno poslanje. — Delegatke vstanejo in skandirajo Tito-Partija).

Pozdrav tov. Mare Naceve

V imenu Centralnega odbora AFŽ Slovenije je pozdravila kongres tov. Mara Naceva.

V imenu Centralnega odbora AFŽ Slovenije pozdravljam III. kongres AFŽ Slovenije. Ta kongres je danes tem večjega pomena, ker se vsi ob koncu drugega leta našega petletnega plana, v trenutku, ko bomo pregledali uspehe, ki jih je dosegla naša država z velikimi napori in velikanskim poletom ljudskih množic. Ta kongres je pomemben tudi zato, ker bo v začetku tretjega leta petletnega plana, leta, ki bo zahtevalo od delovnih ljudi novih naporov. AFŽ Slovenije je v svojem delu od II. do III. kongresa dosegla velike uspehe. Sodelovanje žena v političnem življenju je znatno napredovalo. To se je pokazalo na volitvah v ljudsko oblast, v Ljudsko fronto, na volitvah odborov AFŽ, ki so pokazale živahno zanimanje in množično sodelovanje žena. To se kaže tudi v vedno številnejšem sodelovanju žena v gospodarskem življenju, v vedno številnejšem sodelovanju žena v javnih funkcijah. Vse to je po večini rezultat dela organizacije AFŽ. Toda kljub temu uspehom so se pokazale v delu naše organizacije občutne pomanjkljivosti in za njihovo odstranitev se moramo najresneje zavzeti. Čeprav je politično delo doslej rodilo sadove, ne moremo reči, da je bilo zadovoljivo v splošnem, zlasti pa ni bilo zadovoljivo na vasi. Bilo je površno, nesistematično. Mnogo žena se vedno stoji ob strani dela naše organizacije in se vedno so žene najbolj izpostavljene vplivu reakcionarne duhovščine, ki s svojim protiljudskim delom zavira sleherni konstruktivni del, posega po najsvetejših pridobitvah naše borbe in si prizadeva, da bi ljudske množice odvrgla od borbe za njihovo boljše življenje. Zaradi našega nesistematičnega dela in nezadostnega dviganja politične zavesti so pri nas na vasi še vedno velikanske nezkoriščenosti, ki bi prispevale h graditvi socializma v naši državi. Politično delo med ženami na vasi mora biti zdaj, ko gradimo socializem, močnejše kakor kdaj koli. To delo mora biti močnejše zato, ker se vprav na vasi bije najbolj ogorčena bitka proti raznim izkoriščevalskim bitkam in kulaskim elementom, ki se najbolj upirajo zgraditvi socializma v naši državi, socialistični rekonstrukciji poljedelstva, razvoju kmetijskega združništva in vsem ostalim ukrepom ljudske oblasti.

Ne bom obširneje govorila o važnosti političnega dela sploh. Opozoriti hočem samo na nekatere momente,

AFŽ, ker sta te naloge precizno in konkretno nakazala V. kongres KPJ in II. kongres KPS. O vseh nalogah, ki jih je pred vas postavila Komunistična partija, je treba, da tu na kongresu razpravljate in da govorite o tem, kako izvesti te naloge v življenju, kar bo imelo velik pomen za vse vaše nadaljnje delo. Ogromno naših delovnih žena je domelo pomen graditve socializma, hoteč si za vsako ceno zgraditi socialistično domovino. Pri tem jih nobena tuja propaganda kakor tudi resolucija Kominformbiroja ne more odtrgati od tega velikega cilja. S svojim vsakodnevnim poštvalnim delom ogromno število žena dokazuje, da so čvrsto združene v Ljudski fronti Jugoslavije, katero vodi KP Jugoslavije s Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu. Naj živi III. kongres AFŽ Slovenije! Naj živi Ljudska fronta Jugoslavije! Naj živi Komunistična partija Jugoslavije s Centralnim komitejem in tovarišem Titom na čelu! (Dolgotrajno poslanje. — Delegatke vstanejo in skandirajo Tito-Partija).

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

afkršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

Nova ministrstva vlade FLRJ za železnice, za promet ter za znanost in kulturo

Ukaz o ustanovitvi ministrstva za železnice in ministrstva za promet

Na podlagi 74. člena, točke 15 ustave FLRJ objavlja Prezidijski Ljudske skupščine Federativne Ljudske republike Jugoslavije na predlog predsednika vlade FLRJ ukaz, da se ustanovita iz dosedanjega ministrstva za železnice in ministrstvo za promet vlade FLRJ. Glede na vedno večji razvoj vseh vrst prometa, zlasti železniškega, in zaradi njihovega pospeševanja ter uresničitve boljše in operativnejšega vodstva poslov železniškega prometa na eni strani in rečnega, letalskega, avtomobilskega in cestnega prometa na drugi strani odloča Prezidijski Ljudske skupščine FLRJ:

1. Iz dosedanjega ministrstva za promet vlade FLRJ se ustanovita dve ministrstvi: ministrstvo za železnice in ministrstvo za promet.
2. Ministrstvo za železnice vlade FLRJ bo prevzelo kot splošno zvezno ministrstvo posle železniškega prometa, za katere je bilo pristojno dosedanje ministrstvo za promet vlade FLRJ.
3. Ministrstvo za promet vlade FLRJ bo prevzelo kot zvezno republiško ministrstvo razen poslov rečnega in zračnega prometa, ki so spadali v pristojnost dosedanjega ministrstva za promet vlade FLRJ, tudi posle avtomobilskega prometa in cestnega prometa, ki so spadali v pristojnost dosedanjega komiteja za avtomobilski promet vlade FLRJ, in posle v zvezi z graditvijo FLRJ, in posle v zvezi z graditvijo in vzdrževanjem cest, ki so spadali v pristojnost gradbenega ministrstva FLRJ.

To ministrstvo bo po svojih organih neposredno vodilo posle letalskega prometa in sicer kot posle splošnega državnega značaja. V skladu z gornjimi določbami preneha obstajati sedanje ministrstvo za promet vlade FLRJ z dnevom uveljavitve tega ukaza. Vlada FLRJ bo ta ukaz izvršila. Ta ukaz začne veljati z dnem objave v Uradnem listu Federativne Ljudske republike Jugoslavije. U. br. 1727.

Beograd, 11. decembra 1948.

Prezidijski Ljudske skupščine Federativne Ljudske republike Jugoslavije.

Sekretar: M. Peruničić Predsednik: Dr. Ivan Ribar

Ukaz o ustanovitvi ministrstva za znanost in kulturo

Na podlagi 74. člena 15. točke ustave FLRJ objavlja Prezidijski Ljudske skupščine Federativne Ljudske republike Jugoslavije na predlog vlade FLRJ ukaz o ustanovitvi ministrstva za znanost in kulturo vlade FLRJ.

Zaradi utrditve splošnega vodstva poslov, ki spadajo v zvezno pristojnost

kakršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

kakršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

kakršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

kakršne so uporabljali, doslej v zgodovini delavskega gibanja nismo poznali in da temu gibanju samo škodujejo. Ti listi pozabljajo, da so klevete proti našemu vodstvu in naši Partiji udarec po naši osvobodilni borbi in njenih pridobitvah, po trpljenju, mukah in krvi naših narodov, udarec po naši socialistični revoluciji. Njihove klevete so vzpodbudile samo sovražnike socialistične graditve v naši državi, ki so skriti za klevetami Kominforma, naši oporo in pomoč, da so dvignili glave in bruhnili iz sebe vsu tisto prikrito mržnjo, ki so jo gojili do naše Partije in do graditve socializma v naši državi. Toda to ni omajalo naših ljudskih množic, ni jih odvrgnilo s poti graditve socializma v naši domovini. Kakor je nedavno rekel tov. Tito na slavnostnem zboru Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani: »Mi vendarle uspešno in zanesljivo gradimo socializem ne naključno, marveč zaradi zgodovinske nujnosti gradimo ga v globoki veri, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč da bo zgled tudi drugim narodom.« V. kongres KPJ in II. kongres KP Slovenije, kakor tudi mnoge druge politične manifestacije so bile prežete z isto mislijo, prežete s trdno vero v našo partijo in naše vodstvo in zato so mobilizirale vse sile v naši državi za graditve socializma. Te manifestacije so dale popolnoma jasno perspektivo našega razvoja in jasno postavile naloge vseh naših organizacij. V izpolnjevanju teh nalog ima AFŽ kot organizacijska oblika naše Partije za delo med ženami, kot specifična organizacija z določenimi nalogami in Ljudski fronti, pomemben delež. Zdaj, v dobi socialistične graditve, po strogoglavljenju oblasti buržoazije v naši državi je naloga AFŽ najširše politično delo in mobilizacija vseh delovnih žena. Bolj kakor kdaj koli se mora danes boriti proti pasivnosti in zaostalosti med ženami. S tem dejstvom moramo zdaj računati. Ne smemo se uspati s tem, da se je naši organizaciji posrečilo rešiti razna vprašanja, ne smemo preceenjati vseh tistih uspehov, ki jih je dosegla. Nerealne ocene dela lahko mnogo škodujejo delu naše organizacije. Podcenjevanje sovražni-kovega dela nas lahko oslabi in privede do napačnih ocen. Pokazalo se je, da naše politično delo ni sistematično, da delamo kampanjsko in da ne

in zadevajo šole, znanost in kulturo, kakor tudi zaradi združitve omenjenih poslov pod istim vodstvom odloča Prezidijski Ljudske skupščine Federativne Ljudske republike Jugoslavije:

1. Ustanovlja se ministrstvo za znanost in kulturo vlade FLRJ, ki bo prevzelo vse posle, ki so spadali v pristojnost dosedanjih komitejev za šole in znanost in komiteja za kulturo in umetnost vlade FLRJ. Ukaz o ustanovitvi ministrstva za železnice
2. Ministrstvo za znanost in kulturo je zvezno-republiško ministrstvo in vodi po ustreznih organih ljudskih republik, pristojnih za posle znanosti in kulture, samo tiste posle s področja znanosti in kulture, ki so splošnega državnega značaja. S tem se ne spreminja republiški značaj prosvetnih ministrstev ljudskih republik glede poslov, za katere je rep

Tretji kongres Antifašistične fronte žena Slovenije

organizacije AFZ važna vprašanja, da bo pomenil korak naprej v nadaljnjem izpolnjevanju naših nalog, ki nam jih je postavila naša slavna Komunistična partija Jugoslavije.

Naj živi naša slavna KPJ s tovarišem Titom na čelu!

Naj živi III. kongres Antifašistične fronte žena Slovenije! (Dolgotrajno poskanje.)

V imenu JA je pozdravil kongres polkovnik Inkret, v imenu žena Hrvatske tov. Milka Zegarac, v imenu delegacije AFZ Srbije tov. Milka Perišić, v imenu delegacije Bosne in Hercegovine tov. Nada Manojlovič, v

imenu delegacije iz Makedonije tov. Cenka Pavlova, v imenu delegacije Crne gore tov. Vojislava Brajović.

V imenu antifašističnih žena Trsta je pozdravila kongres tov. Mara Samša.

V imenu antifašističnih žena Koroške je pozdravila kongres tov. Milena Mohor.

V imenu Izvršnega odbora Zveze borcev Slovenije je pozdravil kongres narodni heroj Semič Stane - Daki, v imenu Glavnega odbora sindikatov tov. Cerne Franc - Klemen, kot član sekretariata Glavnega odbora mladine Slovenije pa tov. Franc Mirič.

Referat tov. Angele Ocepkeve

Burno pozdravljena je tov. Angela Ocepkeva, predsednica Glavnega odbora AFZ Slovenije v svojem referatu med drugim dejala:

»V kongres KPJ je v svojem programu pozval vse množične organizacije, da osvoje program KPJ kot svojega in da vlože vse sile za njegovo čimprejše uresnitve. Žene širom Slovenije, po tovarnah, ustanovah in vaseh proučujejo material partijskih kongresov in v velikim navdušenjem sprejemajo program in linijo Partije, kar se najbolj čuti po obveznostih, ki jih žene sprejemajo tako v podjetjih v okviru sindikalnih organizacij, kot v organizaciji mladine, Fronte, posebej pa se v organizacijah AFZ.«

Nato je gov. Ocepkeva podčrtala

napore naših žena pri izpolnjevanju

planskih nalog in v borbi za omejitve

kapitalističnih ostankov, posebno na

vast.

Tovarišica Ocepkeva je govorila o

porastu naprednih sil v svetu v zvezi

s prizadevanjem vojnih hujskačev in

imperialistične propagande in dejala,

da moramo vzgojiti naše žene tako,

da bodo znale na licu mesta odgovorjati

na parole sovražnikov. Naše žene so

s podpisali v protestnih resolucijah

Organizacij združenih narodov jasno

pokazale, kakšno stališče zavzemajo

do vojnih hujskačev. Nato je tovarišica

Ocepkeva govorila o sodelovanju or-

ganizacije AFZ v MDEF in dejala, da

je poleg organizacije žena Sovjetske

zveze prav gotovo AFZ Jugoslavije

najdoslednejša borka za mir. Nada-

ljevala je:

»Zato so naše preproste žene kar

ostrele in so zgrozile nad očikom

Informbiroja, da se pri nas v Jugos-

laviji vodi protisovjetska politika.

Mislim, da lahko govorim v imenu

tisov in tisov žena, da nas je ta

očitek najgloblje zadel in globoko žalil,

da ne govorim se o drugih očitkih, ki

tako nepričakovano letijo na naše

vodstvo. Poudarila bom samo to, da

se zdi vsem našim ženam nezanesljivo,

da nas v svoji kampanji imenujejo

prijatelje imperialistov, in to prav v

času, ko smo najbolj izpostavljeni

najrazličnejšim mahinacijam imperia-

listov, v času, ko je naša delegacija

s tov. Edvardom Kardeljem na čelu

pri OZN najenergičneje zastopala

protimperialistično borbo Jugoslavije,

ko je nešteto dokazov iz najbližje pre-

teklosti in sedanjosti, da smo med

najdoslednejšimi sovražniki imperia-

lizma.«

Ko je poudarila enotnost delovnih

množic Jugoslavije, strnjjenih okoli

enotne Komunistične partije, je pre-

šla na naloge žena v politični borbi

na vast. Tretji kongres se vrši v času,

ko se zaključuje drugo leto petletke,

ko naša industrija izpolnjuje plan, v

času, ko prehaja težiske borbe za so-

cializem na področje kmetijske pro-

izvodnje na vast.

Razumljivo je, da kapitalistični

ostanki v mestu, predvsem pa na de-

želi pri svojem delu za politični vpliv

pri množicah izkoriščajo politično in

kulturno zaostalost, se naslanjajo na

njihove stotletne stare predsodke in

religioznost. Pogosto postajajo vprav

žene zaradi stoletne zaostalosti, za-

radi neenakopravnosti, ki so je šele

pred kratkim likvidirale in zaradi

religioznosti plen kapitalističnih ostankov

pri nas in padajo pod vpliv no-

tranje in zunanje reakcije.

Razumljivo je torej, da je delo

organizacije AFZ, ki zajema največ

kmečke žene, v današnji važni borbe

za socializem izredno važen faktor

pri delu Partije in Fronte. S politič-

nim delom, ki ga moramo dan za dan

vezati z vsakdanjo gospodarsko borbo

na vast, moramo iztrgati žene iz po-

litične in kulturne zaostalosti na vast

in s tem omogočiti izigravanje ver-

skih čustev naših žena v protiljudske

namena.«

Tovarišica Ocepkeva je nato pou-

darila skrb, ki jo Partija posveča

aktiviziranju žena v graditvi socia-

lizma. Nato je govorila o borbi žena

v predprilski Jugoslaviji in o vlogi

Partije, ki je znala voditi žene v re-

volucionarni borbi proletariata proti

kapitalističnemu sistemu:

Tov. Ocepkeva je nato govorila o

delu Partije med ženami v letu 1941

in o vključevanju žena v narodno

osvobodilno borbo. Žene so množično

delovale v narodno osvobodilnem gi-

banju zato, ker si je Komunistična

partija s pravilno linijo že v stari Ju-

goslaviji pridobila zaupanje ženskih

delovnih množic.

Od prvega dne okupacije so žene

sodelovale kot borke v partizanski

vojski, kot bolničarke, kurirke in ta-

ko dalje. Mnoge od njih so dosegle

oficirske čine, visoka vojaška odliko-

vnanja kot priznanje, da so slovenske

žene in dekleta v najtežji dobi slo-

venske zgodovine izvršile svojo re-

volucionarno domovinsko dolžnost. Mn-

oge so padle v borbi, mnoge kot talke,

zaradi mučenja v zaporih in interna-

cijskih taborih. Po nepopolnih podatkih

je umrlo 4916 žena. Žene so si v trdi borbi

pridobile enakopravnost pod vodstvom

Komunistične partije. To enakoprav-

nost je ženam zagotovila ljudska ob-

last v Ustavi. Tov. Ocepkeva je dejala:

Ker pri nas ni ustava napisana sa-

mo na papirju, kakor v državah za-

hodne demokracije, se ustvarjajo iz

dneva v dan pogoji za dejansko ure-

nitvenje ženske enakopravnosti na go-

spodarskem, kulturnem in političnem

področju. Ženam Slovenije, kakor tu-

di v vseh ostalih republikah, so se od-

prile neslutene možnosti razvoja,

dočim so bile v stari Jugoslaviji za-

poslene žene, pa naj so bile tkalke

ali predice, hišne pomočnice, šivilje,

frizerke ali nameštence, zaradi nepre-

stane gospodarske krize vsak dan v

nevarnosti, da jih kapitalist kot re-

zervno delovno silo postavi na cesto.

Danes je ta skrb odveč. Ne samo, da

se naši delavki ni bati brezposelnosti,

temveč ji zaradi načrtnega gospodar-

darstva in načrtnega razporejanja

delovne sile stalno povpraševanje po

delovni sili, posebno pa še po ženski.

Danes so žene zavzele v proizvodnji

taka mesta, ki jih v pogojih stare,

polkolonialne države ne bi moglo ni-

koli doseči. Žene so tudi kovinarji,

železnarji, delajo v industriji fine

mehanike, živilski industriji, v papi-

rni industriji, največ pa jih je v tekstil-

ni industriji. V teh obratih pa niso

žene samo nekvalficirane moči, tem-

več jim je ljudska oblast omogočila

strokovno kvalifikacijo, tako da imo-

dane žene v tovarnah poleg delavk tu-

di močnejše in ravnateljice podjetij. Prav

tako zavzemajo žene danes tudi važ-

na mesta v mreži socialistične in za-

držne trgovske mreže, v katerih je

zaposlenih po dosedanjih podatkih

skupno 53% žena.

Tudi mala in srednja kmetica ima

danes možnosti, da se vključita v

borbo za socializem na vast in da s

tem zagotovi sebi, kakor svojim

otrokom boljše življenje. Kmetice

imajo vso možnost razvoja v raznih

Visok porast in razvoj smo dosegli

s počitniškimi kolonijami. V letu 1939

je letovalo 1079 otrok, v letu 1945 —

3327, v letu 1947 13.502, letos že 14.800

otrok. Plan za leto 1949 po nakazuje

17.200 otrok za počitniške kolonije.

V zvezi z zakonom o zaščiti otrok

in družine je pri ministrstvu za socia-

lno skrbstvo ustanovljen oddelek za

skrbništvo nad otroki, ki so potrebni

posebne zaščite, bodisi da so sirote,

ali izpostavljeni zlorabljanju in slab-

im moralnim vplivom svoje okolice.

Pri tem delu se oslanjamo predvsem na

otroške obiskovalke, katerih je v Slo-

veniji 1800. Te žene, aktivistke AFZ,

ministrstvo postopoma izobražuje na

specialnih tečajih.

Zdravstvenim zaščitnim ustanovam

posveča ljudska oblast svojo pozor-

nost. Tako imamo danes 154 mate-

rinskih posvetovalnic, pred vojno pa

jih je bilo le 33. Polikliniki za noseče,

dojenčke in otroke je bilo leta 1939

25, danes pa jih posluje 48.«

Tov. Ocepkeva je poudarila, da bo

treba na tem polju še mnogo storiti.

Mnogo bolj sistematično bodo morale

organizacije AFZ sodelovati tudi pri

mobilizaciji nove ženske delovne sile.

Organizacija AFZ je v tem pogledu

doslej premalo storila. Posebno sode-

lovanje v komisijah za vključevanje

delovne sile je bilo neizpolnjeno in

bo treba več storiti predvsem pri pre-

pričevanju od žene do žene. Žena de-

lavka ima danes vse možnosti, da se

usposablja v različnih strokah potom

šol in tečajev. Te možnosti pa so bile

do sedaj premalo izkoriščane. Jasno

pa je, da je treba pri tem ženi, zapo-

sleni v proizvodnji, nuditi tudi kon-

kretno pomoč, posebno materam. Ta-

ka važna pomoč so jasni in domovi

igre in dela.

»Prav ti domovi pa morajo biti

izgubo, namesto da bi z veseljem spre-

jeji iniciativo žena in v drugih pod-

jetjih našli občutek za kritje manj

domonih podjetij, brez katerih ne

bomo mogli zadostno pomagati za-

posleni ženi.«

Tovarišica Ocepkeva je pri tem pou-

darila, da je tudi krivda žena, da

teh ustanov in podjetij ni več. Treba

se bo bolj vztrajno boriti in dati

iniciativo, da se bodo taka podjetja

ustanovljala. Nato je opozorila, da je

treba posvečati posebno pažnjo no-

sečim ženam, ki jih je treba razbre-

meniti težkega dela. Take primere

morajo žene reševati skupno s sindi-

katom in upravami podjetij. Ko je

podčrtala važnost delovne discipline

na vseh delovnih mestih, se je posebej

dotaknila diferenciacije na vast in

vloge združništva. Najbolj zaostaja

v razvoju tudi organizacija socia-

listične trgovine. V zvezi s tem je

dejala:

»Za to leži prav na organizacijah

AFZ velika odgovornost. Pri ženah

potrošnicah moramo prebuditi zavest

sodgovornosti in razviti najširšo množ-

nično kontrolo, pomagati odkrivati

PLENUM CENTRALNE UPRAVE SINDIKATOV GRADBENIKOV JUGOSLAVIJE
Od pravilne organizacije dela je odvisna izpolnitev težkih nalog, ki čakajo naše gradbenike v 1949. letu je dejal v svojem govoru tovariš Djuro Salaj

V nedeljo se je pričelo v Beogradu zasedanje centralne uprave sindikatov gradbenikov Jugoslavije. Po razpravi o referatu tov. Save Medana je govoril predsednik centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, ki je med drugim dejal:
Leto 1949. bo v gradbeni stroki posebno težko, ker so naloge, ki jih bo treba izvršiti v gradbeni stroki v tem letu, zelo velike, kajti zgradili bomo industrijske objekte, v prvi vrsti za težko industrijo, obsežna dela bodo pa tudi v prometu in na železnici. Obsežna bodo dela pri graditvi stanovanj, kajti leta 1949. bomo morali znatno dvigniti življenjsko raven delavskega razreda v naši državi.

organizacija delovnih mest, organizacija dela na gradbiščih zelo važna naloga, mimo katere sindikalne organizacije ne morejo iti.
Djuro Salaj je nato govoril, da ni organizacija dela samo stvar podjetja, ampak je tesno povezana z boljšim delom sindikalnih organizacij gradbenikov.
Ko je govoril o udarništvu, je rekel, da so tudi pri tem pokazale sindikalne organizacije premalo pobude in da delovnih ljudi niso o pravem času razlašali za udarnike.
Naše sindikalne organizacije doslej niso sistematično vodile socialističnega ekspanzije, je nadaljeval Djuro Salaj. Tekmovanje je bilo kampansko. Tekmovanje mora biti organizirano, t. j. moramo ga organizirati in ga sistematično voditi. Tedaj ne bo izostalo še večje število udarnikov in zaslužnih ljudi — herojev dela tudi v stavbni stroki.
Organizacija dela, o čemer sem govoril, malo prej, je eden izmed elementov ki bodo omogočili vsem delavcem, ki se iskreno trudijo za visoko proizvodnjo, da bodo dobili in nosili visoki naslov udarnika. Odslej bomo morali bolj sistematično in mnogo bolj skrbno upoštevati rast udarnišva, kakor smo to delali doslej, ako nečemo, da bi nam ugovarjali dobri in pošteni delavci, ki že svoje državi dobro, in ki zastavljajo največje napore, da bi čim prej zgradili socializem v naši državi. Pri teh delavcih ne bomo dobili odziva, če jih v bodoče ne bomo upoštevali.
Znano vam je, da je sprejela pred kratkim Ljudska skupščina FLRJ zakon o častnih naslovih. Ta zakon nalaga našim sindikalnim organizacijam zelo važno nalogo. Predvsem moramo posvetiti razvoju udarniškega gibanja mnogo večjo pozornost, kakor smo jo posvečali doslej. Voditi moramo mnogo bolj, mnogo točneje evidenco o naših udarnikih, kajti reči moram, da žal ne moremo dobiti podatkov, o katerih bi lahko rekli, da so absolutno točni, čeprav smo izdelali statistične formulacije tudi za te podatke. Ti podatki so slabi. Evidenca o tako pomembnem in važnem gibanju, kakor je udarnišvo, je slaba. Sindikalne organizacije bodo morale posvetiti temu mnogo večjo pozornost kakor doslej. Razen tega bodo morale posvečati mnogo več pozornosti temu, da bodo naši udarniki in drugi delovni ljudje s častnimi naslovi zares dobili to, kar jim je v zakonu zajamčeno. Imamo podatke, da so posamezni naši udarniki čakali mesece in mesece, preden so dobili udarniške knjižice, ko pa so jih prejeli, niso dobili ugodnosti, ki jim pripadajo po pravilniku o ugodnostih za udarnike. Krivde za to ne moremo pripisovati samo okrajnim ljudskim odborom ali ljudskim odborom v splošnem. V prvi vrsti se moramo sami oboljšiti, ker nismo upoštevali in skrbeli

za te ljudi, ker se nismo borili za pravice, ki jim grejo. Tam, kjer so bile take napake, so jih krive v glavnem sindikalne organizacije, napak pa je bilo mnogo, zelo mnogo.
V nadaljevanju svojega referata je Djuro Salaj govoril o preskrbi in dejal:
Brez dvoma imamo v preskrbi nekatere težave. Nismo vsega dovolj. Vendar je prav tako gotovo, da delavci ne prejmejo včasih zaradi slabosti našega trgovskega aparata tega, kar imamo. Sedaj bodo v tem pogledu storjeni določeni ukrepi za zboljšanje dela trgovskega aparata, da ne bi postal slabo distribucijski aparat, ki samo razdeljuje življenjske potrebščine, ki so mu nakazane, ampak bo organ, ki bo zadovoljeval potrebe potrošnikov in daljal industriji pobudo za izdelavo potrebnih predmetov. Naš trgovski aparat je razdeljeval to, kar mu je dajala industrija, vendar ni bil signalizator potrebe širokih ljudskih množic. Mi pa kot sindikalna organizacija, nismo pomagali s svoje strani trgovskemu aparatu, da bi dejansko bil in v pravem smislu postal aparat trgovine, da bi spremljal potrebe trgovine in jih signaliziral industriji, da bi odločno zahteval, naj se predmeti široke potrošnje izdelujejo.
Naše sindikalne organizacije bodo morale mnogo bolj sodelovati v ljudskih odborih in pomagati pri urejanju našega aparata trgovine ter preskrbe. Brez dvoma se bo že s tem ukrepom znatno zboljšala preskrba. S tem bomo prav tako uresničili eno izmed svojih osnovnih nalog, t. j. skrb za živega cloveka.
Ko je Djuro Salaj govoril o tem, da niso pokazali nekateri voditelji dovolj zanimanja, da bi se zboljšala preskrba delovnih ljudi v gradbeni stroki, je dejal:
Reči moramo, da so se tudi sindikalne organizacije v znatnem obsegu držale te smeri. Pozabile so na svojo glavno nalogo, to je na vsakdanjo skrb za življenjske potrebe delavcev. Cestokrat skrbje, in še kako, upravni odbori podružnic za proizvodnjo. Tovariši, to ni slabo. Skrbeli je treba in tam, kjer more podružnica pomagati podjetju, naj pomaga pri reševanju posebnih proizvodnih nalog, ne sme pa stati za minuto pozabiti, da je njena glavna stvar, skrb za vsakega njenega člana, za njegove življenjske potrebe.
To je nekaj problemov, o katerih sem smatral, da jih je treba omeniti, da se jih boste dotaknili med razpravo in da boste v letu 1949 posvetili tem vprašanjem resno pozornost, kajti naloge, ki so pred gradbeno stroko in pred gradbenimi delavci, so velike. Z reševanjem teh problemov boste uspešno prispevali svoj delež za zgraditev socializma v naši državi, v boju za lepše in srečnejše življenje našega delovnega ljudstva.

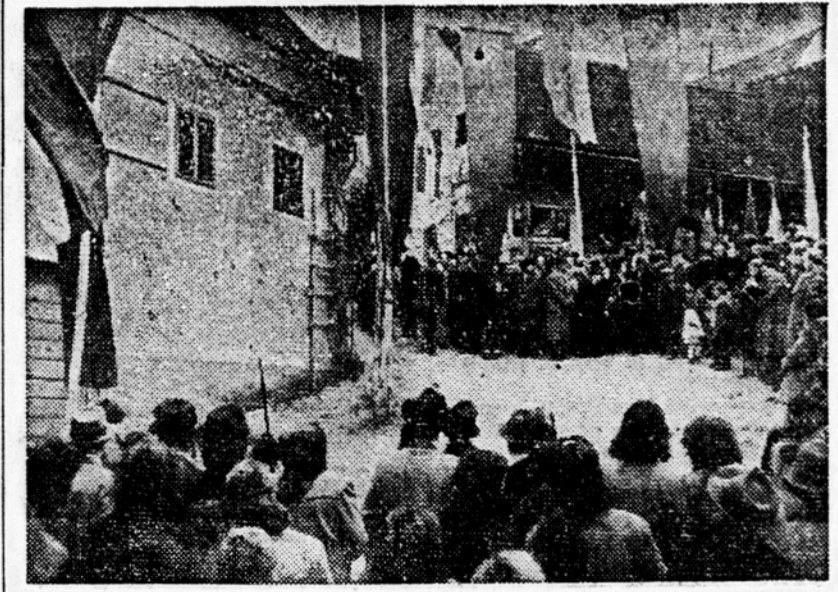
Nova tovarna parnih kotlov

V nedeljo je bila na gradbišču nove tovarne parnih kotlov v Zitnjaku pri Zagrebu velika slovesnost; obratovati je začela nova velika tovarna parnih kotlov. To je eden izmed velikih tovarniških objektov naše petletke. Pred vojno v naši državi nismo izdelovali parnih kotlov. Naša industrializacija pa nujno terja, da začnemo v naši državi čimprej izdelovati tudi parne kotle, ki so potrebni za zgraditev novih industrijskih podjetij, kakor tudi za elektrifikacijo. Zato določa zakon o petletnem planu, da moramo začeti proizvodnjo parnih kotlov in jo tako povečati, da bo leta 1951. dosegla 4820 m2 ogrevne površine. Skoraj polovica te planske proizvodnje bo odpadla na novo tovarno v Zagrebu, ki mora zagotoviti v letu 1951. proizvodnjo parnih kotlov v 2320 m2 ogrevne površine.
Tovarno so začeli graditi lani v avgustu ob vidnem sodelovanju Ljudske mladine Hrvatske. Po izvršenih terenskih delih so začeli graditi velikansko betonsko konstrukcijo glavne delavnice, ki je bila ob požrtvovalnosti dveh mladinskih brigad in strokovnih delavcev podjetja »Jugobeton« zgrajena v rekordnem času 4 mesecev. Pri gradnji tovarne so mladinske delovne brigade dale vsega 172.800 delovnih ur. Letos v avgustu so začeli montirati strojne naprave, med drugim velik mostni žerjav, ki teče po vsej dolžini velike tovarniške dvorane. Vsa montažna dela so izvršili domači strokovnjaki brez tuje pomoči. Da bi delo čimprej končali, so začeli delati podnevi in ponoči. V zadnjem mesecu je povzročilo največ dela montiranje naprav za centralno kurjavo velike tovarniške dvorane. Hkrati je bilo treba končati gradbena dela v pomožnih zgradbah in prostorih, zlasti v kopalnici in garderobi za delavstvo ter v zgradbi za menzo.
V imenu zveznega ministra za težko industrijo se je slovesnosti udeležil njegov pomočnik Milan Kalafatić.
Na slovesnosti so razglasili 60 udarnikov, ki so prejeli denarne nagrade v skupnem znesku 200.000 din. Projektant tovarne inž. Milan Tomičić je prejel nagrado 25.000 din, šef gradbišča pa 20.000 din. Z viharnimi vzkliki so sprejeli predlog, da se pošljejo pozdravne brzojavke Centralnemu komiteju KPJ, tov. Titu in Centralnemu komiteju KP Hrvatske.

Cankarjev praznik

V aklopu drugih proslav ob 30letnici smrti Ivana Cankarja, je bila v nedeljo 12. decembra v njegovem rojstnem kraju na Vrhniki svečana otvoritev skromnega Cankarjevega muzejskega v njegovi rojstni hiši na Klancu in polaganje vencev pred spomenik na Cankarjevem trgu.
Svečanostjo so se udeležili minister za prosveto LRS in član CK KPS dr. Jože Potrč, minister za delo Ivan Regent, predsednik Akademije znanosti in umetnosti dr. France Kidrič.

»Slovenaka prosveta v Trstu ne more živeti sama. Mi ne pripoznamo zelene zaveze, ki jo danes postavljajo angloameriški okupatorji. Mi moramo črpati silo pri va, tam, kjer vre živa voda. Zato prihajamo k vam, da se naučimo svežega zraka in se nato vračamo v zatohle ulice nesvoobodnega Trsta...«
Z bogatim in izbranim koncertnim programom so pevci iz Trsta in Ljubljane najlepše počastili spomin velikega Vrhničana — Ivana Cankarja.

Svečanost na Klancu na Vrhniki

član CK KPS Franc Popit, predsednik Zveze jugoslovenskih književnikov Ivo Andrić, predsednik Društva slovenskih književnikov Miško Kranjec, pisatelj Ivan Potrč, rektor Akademije za likovno umetnost Božidar Jakac ter drugi zastopniki ljudske oblasti in množičnih organizacij. Svečane proslave sta se udeležila tudi Cankarjeva sestra Neža Počeva in brat msgr. Karl Cankar.
Ob 11. uri se je zbral pred Cankarjevim spomenikom velika množica ljudi, njegovih rojakov, Vrhničanov, šolskih otrok in mnogo gostov, ki so se udeležili svečanosti. Predstavniki oblasti in množičnih organizacij Vrhnike so se poklonili spomeniku velikega rojaka in položili številne vence pred njegov spomenik, prav tako pa so položili lepe vence in šopke gostje v imenu vlade LRS, Centralnega komiteja KPS, v imenu Društva slovenskih književnikov ter v imenu garnizona Jugoslovske armade na Vrhniki.

V nedeljo dopoldne so na Rožniku, kjer je bival in pisal Ivan Cankar v letih 1910 do 1914, odkrili spomenik in spominsko ploščo.
O Ivanu Cankarju, njegovem življenju in delu sta govorila predsednik Mestnega ljudskega odbora Matija Maležič in tovariš Ravbar, ki je govoril v imenu tržaških slovensko-hrvaških prosvetnih društev. Ob sta v svojih govorih prikazala delo Ivana Cankarja kot umetnika, političnega borca-revolucionarja.
Med svečanostjo sta pela pevška zborova Ivana Cankarja iz Trsta in Ljubljane. Po zaključku pa so gledalci obiskali Cankarjevo sobo, ki je urejena tako, kakor je bila za časa njegovega življenja. Tu so razstavljeni nekateri predmeti, ki jih je Cankar uporabljal, kakor denarnica, tobaknica, knjige, pisalna miza z njegovim peresnikom.

Odsek avtomobilske ceste Zagreb — Ivančgrad je izročen prometu

V soboto so izročili prometu 32 km dolg odsek Ceste bratstva in enotnosti od Zagreba do Ivančgrada. Slovesnosti v Ivančgradu so se udeležili član Politbiroja CK KPH Marko Belinić, član CK KPH Stjepan Debeljak ter ministra vlade LR Hrvatske inž. Boris Bakrač in Alojz Valečić. Ob navzočnosti velikega števila domačinov in kmetov iz okolinskih vasi je začela slovesnost Lidija Zlatič, direktor gradbenega podjetja »Novi put«. Marko Belinić pa je v svojem govoru poudaril velik pomen Ceste bratstva in enotnosti za socialistično graditev naše države. V imenu vlade LR Hrvatske je govoril minister inž. Bakrač, v imenu delavstva pa najboljši delavec podjetja »Novi put« udarnik Rajko Mišković. Ob zaključku slovesnosti so razglasili 111 udarnikov, 598 delavcev pa je bilo poveljenih in nagrajenih.
Med tem ko je gradnja beograjskega odseka Ceste bratstva in enotnosti prevzela Ljudska mladina Jugoslavije, so zagrebški odsek gradili delavci gradbenega podjetja »Novi put« in delavci podjetja za gradnjo mostov »Viadukta«. Letošnje deževno vreme je zelo oviralo razvoj gradbenih del. Da ta dela ne bi zastala, so prišle graditeljem na pomoč še mladinske delovne brigade. Fako je od julija poleg več tisoč delavcev na cesti delalo tudi 1000 mladincev in mladink. Ves čas gradnje je primanjkovalo delovnih moči na gradbišču. Pri reševanju problema delovne sile so nudile veliko pomoč frontovske organizacije okolinskih krajev. Tudi na drugem odseku od Ivančgrada do Popovače so v glavnem že izvršena zemeljska dela, ponekod je zgrajeno tudi več cestice.
V letošnjem letu so na traso tega odseka avtomobilske ceste navozili 340 tisoč m3 zemlje in 110.000 m3 gramoza. Zaradi lažjega dovoza teh velikanskih količin materiala so zgradili pomožno normalnotirno železniško progo od Ivanje Rijeke do reke Cazme v dolžini 41 km, s tremi priljubljenimi na progo Zagreb—Novska pri Svetetih. Dejanovcu in Novoselec—Križu. Od te pomožne proge pa so zgradili stran, proge do gramoznice. Podjetje za gradnjo mostov »Viadukta« je zgradilo razen številnih prestopov tudi 34 manjših mostov do 10 m in 4 večje mostove, zlasti velike mostove čez Cazmo (100 m) in čez Lonjo (40 m). Vsi ti mostni objekti imajo skupno dolžino 800 m. Gradnja mostov je tekla točno po delovnem načrtu. Delovne brigade strokovnih delavcev so se pomikale od enega objekta do drugega v skladu s potekom posameznih faz dela. Tako je ena brigada kopala temelje, druga postavljala odre, tretja betonirala itd. Dokler bo vreme dopuščalo bodo nadaljevali dela na drugem odseku do Popovače.

Zgornjesavinsko gozdno gospodarstvo je dobilo naimodernejšo žičnico v Slovenii

Nazarje, 12. decembra
Kakor drugod po Sloveniji tako je tudi v Zgornji savinjski dolini doživelo gozdno gospodarstvo v zadnjih dveh letih velikanski napredek. Ob planskem in socialističnem gospodarjenju se primitivnost in tehnična ter strokovna zaostalost dosledno umikajo novim organizacijskim oblikam, novim delovnim načinom, skratka novi miselnosti, ki si utira pot do zadnjega gozdnega delavca.
Lani in letos je doseglo zgornje savinjsko gozdno gospodarstvo viden napredek zlasti v mehanizaciji. Zgrajenih je bilo več dobrih gozdnih cest, ki omogočajo kamionski izvoz lesa iz gozdov. Se večja pridobitev v mehanizaciji transporta pa so nove žičnice v Duplah, na Menini planini in Podpečih nad Lučami.
Tem žičnicam se je to soboto pridružila še nova 1300 m dolga žičnica, ki teče s Tolstega vrha do kamionske ceste pri gozdarski koči Kokarje.
S to žičnico smo dobili v Sloveniji prvo najmodernejšo žičnico, ki je v sistemu dosedanjih žičnic najbolj gibčna in uporabna v najbolj nedostopnih gozdnih predelih, v kotanjah, globlačah in gozdnih kontaktih. Med našimi dosedanjimi stalnimi in premičnimi žičnicami in to žičnico novega tipa je bistvena razlika. Vse naše dosedanje žičnice so pripravljene tako, da opravljajo samo eno delo, t. j. z gornje postaje spuščajo les na spodnjo postajo. Ves posekan les je treba pri teh žičnicah torej spraviti najprej k zgornji postaji. Nova žičnica, taka, kakršna smo prvo sedaj montirali na Tolstem vrhu pri Nazarjih, pa ne prevaža samo lesa na spodnjo postajo v dolino, ampak lahko in

desno od svoje žice nosilke tudi pobrala, ga vlačil iz kotanj in nato spuščal v dolino. Ta žičnica opravlja torej isto najtežje delo, ki ga je treba pri naših ostalih žičnicah opraviti s človeško in živalsko delovno silo. Medtem ko imajo naše ostale žičnice svojo zgornjo postajo trdno in trajno nameščeno, je zgornja postaja nove žičnice gibljiva ter jo lahko po potrebi izpreminjamo, to pa zaradi tega, ker je v bistvu cela žica nosilka hkrati zgornja (nakladalna) postaja. Na žici nosilki namreč transportni vozček lahko poljubno zaustavimo na katerem koli mestu in naložimo hlodovino.
Nova žičnica je v svojem delovanju pravzaprav mehanični robot. Če imamo na pr. 1500 m dolgo in 300 m široko posek (65 ha) in posredni montiramo to novo žičnico, nam z leve in desne in po vsej dolžini pobere in izvleče ves les ter ga transportira v dolino. Pri tem delu so potrebni samo 4 delavci. S to žičnico, ki jo žene motor 18 konjskih sil, lahko dvigamo les iz kotanj in težko dostopnih terenov ter ob minimalnih stroških varčujemo delovno silo. Delo, ki bi ga vprežna in človeška delovna sila opravila v 5 do 6 urah, opravi ta žičnica v 10 minutah. Dosedanje kalkulacije so pokazale, da stane transport 1 m3 lesa s to žičnico okoli 40 din, medtem ko stane transport z vprežno in človeško silo do 300 dinarjev. V 8 urah transportira žičnica do 45 m3 lesa.
Žičnico na Tolstem vrhu je delovni kolektiv pod vodstvom inž. Borisa Dečaka montiral v rekordnem času desetih dni. Pri montiranju sta pokazala svoje visoko znanje in spretnost zlasti znana primorska žičničarja udarnik Alojz Rakar in Alojz Mercala iz Breginja, ki sta sicer stalno zaposlena pri gozdni upravi v Lučah. Lani in letos sta za zgornje savinjsko gozdno gospodarstvo postavila že štiri žičnice, svoje znanje pa posredovala tudi drugim gozdnim delavcem, da bodo mogli laže in zanesljiveje opravljati delo pri žičnicah. Montiranju te najmodernejše žičnice so posvetile tudi druge ljudske republike posebno pozornost. Pri montiranju so vseh deset dni prisostvovali mnogi gozdni strokovnjaki iz drugih republik, med njimi Radoje Roganović in Milenko Vukasović iz Crne gore, Gligor Bilkovski in Nikola Iljevski iz Makedonije, Svetozar Munić iz Srbije, inž. Marcel Heler iz Bosne in Hercegovine, za zvezno ministristvo pa inž. Boleslav Crnagor.
Ko je bila to soboto žičnica odprta in je začela s poseki pod Tolstim vrhom pobirati, vlačiti in transportirati prve jelove in bukovke hlode, so se svečanega dogodka udeležili pomočnika ministra za gozdarstvo in lesno industrijo tov. Hace in tov. Cajko, predsednik okrajnega ljudskega odbora Mozirje, direktor gozdnega gospodarstva

Udarnik Lojze Rakar iz Breginja, strokovnjak v montiranju gozdnih žičnic. Na žici nosilki je transportni vozček naše najmodernejše žičnice.

Gradnja avtomobilske ceste Beograd — Zagreb — Ljubljana

Član CK KPS Franc Popit, predsednik Zveze jugoslovenskih književnikov Ivo Andrić, predsednik Društva slovenskih književnikov Miško Kranjec, pisatelj Ivan Potrč, rektor Akademije za likovno umetnost Božidar Jakac ter drugi zastopniki ljudske oblasti in množičnih organizacij. Svečane proslave sta se udeležila tudi Cankarjeva sestra Neža Počeva in brat msgr. Karl Cankar.
Ob 11. uri se je zbral pred Cankarjevim spomenikom velika množica ljudi, njegovih rojakov, Vrhničanov, šolskih otrok in mnogo gostov, ki so se udeležili svečanosti. Predstavniki oblasti in množičnih organizacij Vrhnike so se poklonili spomeniku velikega rojaka in položili številne vence pred njegov spomenik, prav tako pa so položili lepe vence in šopke gostje v imenu vlade LRS, Centralnega komiteja KPS, v imenu Društva slovenskih književnikov ter v imenu garnizona Jugoslovske armade na Vrhniki.

Za tem so odkrili spominsko ploščo na hiši na Klancu, ki stoji danes na temeljih Cankarjeve rojstne hiše. Tovariš Ivan Regent je v svojem govoru poudaril:
»Cankar v naših srcih ni tu ne bo nikoli umrl. Naše delovno ljudstvo in vsi narodi Jugoslavije ne bodo nikoli pozabili na svojega velikega prijatelja in tovariša, ki je vse svoje življenje delal za to, da bi naš slo-

venski narod živel enkrat srečno življenje. Prav tako ne bomo nikoli pozabili njegovih velikih človeških naukov, ne bomo pozabili, da nas je učil načelnosti, brezobzirnega boja sovražniku in brezobzirnega boja proti polovičarstvu. Učil nas je, da bo le na plečih delovnega ljudstva sponela bodočnost vseh narodov tega sveta in vse človeške družbe.
Naš slovenski narod se je skromno oddožil spomenu Ivana Cankarja. Odkrivan ploščo na tej hiši, na kateri temeljijo slovenska bajta, v kateri se je Ivan Cankar rodil, spominsko ploščo, ki naj priča današnjim in bodočim rodovom o njegovih veličini, ki naj uči današnje in bodoče rodove, da moramo delovno ljudstvo ljubiti, kakor ga je znal ljubiti in sam. Le s skupnim delom in vztrajnostjo bomo nedvomno ustvarili socialistično družbo in naših tleh novo, socialistično družbo in bomo s tem najlepše počastili spomin in ime tega velikega slovenskega pisatelja in revolucionarja.
V spominski plošči, ki jo je tov. Regent nato odkril, je vklesan napis: »V borni koči, ki je stala na temelju te hiše, se je krojač Jožef Cankarju in Neži roj. Pivk dne 10. maja 1876 rodil kot osmi od dvanajstih otrok Ivan Cankar, slovenski pisatelj.«
Nato so si gostje kot priv. ogledali skromen Cankarjev muzejček v notranjosti hiše, ki hrani spomine Ivana Cankarja, osnutek rodovnika njegove družine, fotografije njegove in njegovih bližnjih sorodnikov, faksimile njegovih pisem in rokopisov in nekaj Cankarjevih lastnih risb.
Zvečer sta v Cankarjevem domu na Vrhniki pevška zborova Iv. Cankarja iz Trsta in Ljubljane priredila koncert narodnih pesmi, pod vodstvom dirigentov Ernesta Svare iz Trsta in Krista Perka iz Ljubljane. Pred koncertom je zastopnik slovensko-hrvaške prosvetne zveze iz Trsta s kratkim govorom poudaril težke pogoje, v katerih delajo in žive slovenski prosvetni delavci v Trstu.

Cankarjev spomenik na Cankarjevem vrhu (na Rožniku)

Proslava v Beogradu in Zagrebu

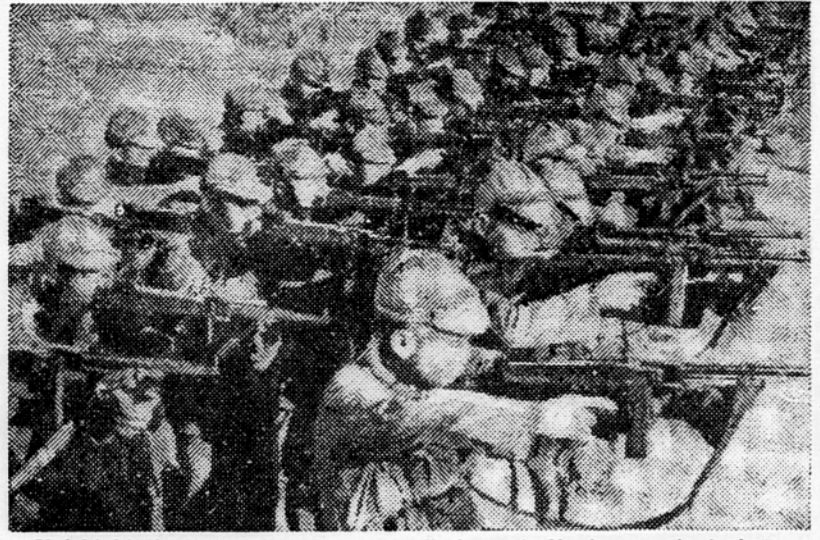
Ob proslavi 30-letnice smrti Ivana Cankarja je bila v soboto v jugoslovskega dramskem gledališču v Beogradu slovenska predstava njegove drame »Kralj na Betajnovcu«. Ob tej slovesnosti je imel književnik Milan Bogdanović krajše predavanje o delu Ivana Cankarja.
Književnik Milan Bogdanović je opisal celotno dejavnost Ivana Cankarja kot književnika in političnega borca, ki se je kot umetnik in kot borec za pravo in resnično kulturo pridružil svojemu vrstniku — delovnemu človeku, kateremu je danes bližnji kot kdaj koli. Na koncu svojega predavanja je M. Bogdanović naglasil, da je bogata kulturna dediščina, ki jo je Ivan Cankar zapustil našim narodom, danes pravno ocenjena za splošnovarna bolj kot kdaj koli. Po končanem predavanju so člani jugoslovskega dramskega gledališča izvedli Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovcu.«
V Zagrebu so počastili Cankarjev spomin v Malem gledališču, kjer je 10. t. m. izvedlo kulturnoprosvetno društvo »Slovenski dom« njegovo »Pohujšanje v dolini sentflorjanske«. Pisatelj Tone Proljak je z uvodnim predavanjem približal Cankarja obč. ltu. V soboto, 11. t. m. pa so v Velikem gledališču dali »Kralja na Betajnovcu«, Cankarju pa je govoril Marjan Matkovič.
»Moji delavec, in delaj, a ti zasebni lastnik, molli in življaj; nebesa so odprta obema! Delavcu se odpre navadno deset let prej nego poslednjemu.«
Ivan Cankar
Ker je Koslirnik srečal dva istrska kmeta, ki sta ga pozdravila ponižno in s sklonjenimi glavami, je Koslirnik vsakeleto od srca in čutil je bridko in globoko vso veliko nesrečo suženjske zemlje in suženjskega naroda... To so jermelni tisočeri gospodarjev in to je kelih, ki so ga bili prinesli iz Alkivleje...
Iv. Cankar, »Koslirnik

Osvobodilna vojna na Kitajskem

Težišče vojnih operacij je sedaj pri Nankingu
Z osvoboditvijo Mandžurije je dobila narodno-osvobodilna vojska močno oporišče za preskrbovanje

Z osvoboditvijo Mukdena in Mandžurije je prišla borba kitajskega ljudstva za svobodo v odločilno fazo. Ta uspeh je bistveno izpremenil splošni vojni položaj. Cangkajšek je izgubil več kot 400.000 svojih najboljših vojakov, ki so bili opremljeni z modernim ameriškim orožjem, hkrati pa tudi možnost, da bi Mukden in druga mesta uporabili kot oporišče za napad v primeru ponovnega osvoboditve Mandžurije. Po drugi strani je dobila demokratična Kitajska dokončno možnost, da konsolidira prostrano in bogato Mandžurijo kot svoje močno oporišče za nadaljnje operacije proti sovražniku. Mandžurija je bila vselej kitajska žitnica. V njej je skoraj vsa kitajska težka industrija, največji del njene kemične in tekstilne industrije, več kot polovica železniških prog, največji del premogovnih ležišč in železa, mangana, svinca in drugih rud ter velikanski in bogati gozdovi. Priporočljivo je, da je bila Mandžurija glavno gradilišče in arzenal japonske vojne inidustrije.

ških enot in njihovim popolnim uničenjem. Osvobodilne sile so pokazale v tej operaciji veliko gibčnost navzlic zelo slabim prometnim zvezam. Izkazalo se je tudi, da vodi lahko osvobodilna vojska velike ofenzivne operacije hkrati na več velikih frontah, jih obenem uspešno vskladi, ima pri tem pobudo v svojih rokah ter onemogoča sovražniku, da bi uredil svoje vrste in prešel v protinapad. Potek operacij je dokazal, da je osvobodilna vojska danes sposobna izvajati ofenzivne operacije največjega obsega in da ni več obrambnega sistema, ki ga ne bi mogla premagati.

Vojniki kitajske ljudske vojske se vežbajo v streljanju z zaplenjenimi amerišskimi brzostrelkami

Delo Organizacije Združenih narodov

Palestinska resolucija ignorira lanski sklep Generalne skupščine

Pariz, 12. dec. (Tanjug) Plenum Generalne skupščine je sprejel na včerajšnji nočni seji resolucijo Velike Britanije o vprašanju Palestine. Šef sovjetske delegacije Vinšinski je označil britansko resolucijo kot poskus Velike Britanije in ZDA, da bi izvedle svoje načrte v Palestini. Palestinsko vprašanje je mogoče temeljito rešiti samo na podlagi resolucije Generalne skupščine z dne 29. novembra 1947 in v skladu s pravico palestinskega ljudstva do nacionalne samoodločbe in ustvarjanja samostojnih demokratičnih držav. Samo umik vseh tujih čet z ozemlja židovske in arabske države v Palestini ter izvajanje ukrepov Varnostnega sveta za preprečitev vojaških operacij lahko vzpostavi mir v Palestini.

Pa kaže dovolj jasno, v čem službi bo ta komisija. Plenum je zavrnil poljski predlog, da bi sestavili komisijo iz predstavnikov 5 manjših držav, v kateri bi bile zastopane tudi države vzhodne Evrope. Načrt britanske resolucije s sprejetimi amandmaji je bil odobren s 53 glasovi, 15 delegacij, med njimi Sovjetska zveza in države ljudske demokracije, je glasovalo proti, medtem ko se je 8 delegacij vzdržalo glasovanja. Tudi delegacije arabskih držav so glasovale proti britanskemu načrtu. Plenum je na snočni seji razpravljala tudi o načrtu resolucije ZDA, Avstralije in Kitajske o vprašanju Koreje, ki je bila sprejeta v političnem komiteju.

K britanskemu načrtu resolucije je bilo na plenumu predlaganih skupno 16 amandmajev, od katerih jih je bilo mnogo sprejetih. S sprejetjem teh amandmajev je bil zavrnjen ves uvod britanske resolucije. Niti en paragraf britanskega načrta ni ostal nespremenjen. Bernadottov načrt, s katerim so Velika Britanija in ZDA hoteli iznova kolonizirati Palestino, je doživel poraz. V načrtu britanske resolucije so ostali samo paragrafi, ki govornijo o ustanovitvi komisije OZN, ki si bo prizadevala doseči sporazum med zainteresiranimi stranikami v Palestini in uvesti mednarodni režim na ozemlju Jeruzalema. Če sestava te komisije, v kateri bodo predstavniki ZDA, Francije in Tur-

Generalni komitej Generalne skupščine je soglasno sklenil predlagati, naj se sprejme na dnevni red drugega dela tretjega zasedanja Generalne skupščine, če se bo začelo dne 1. aprila 1949 v Lake Success, tri nove točke. V prvi točki, ki so jo predlagale Danska, Norveška in Švedska, se zahteva ustanovitev posebne komisije za proučevanje metod in postopka, s čimer bi se omogočilo Generalni skupščini in njenim komitejem učinkovitejšo izpolnjevanje dolžnosti. Drugi dve točki zadevata zahtevu Sovjetske zveze in Kitajske, naj se priznata ruščina in kitajščina za delovna jezika Generalne skupščine. Plenum Generalne skupščine je sprejel predloge biroja.

Churchill odkrito zagovarja vojnohujskaško politiko

London, 12. dec. (Tanjug) Med nadaljevanjem zunanje politične razprave v Spodnjem domu je vodja konservativne stranke Winston Churchill nastopil kot glavni zagovornik atomske vojno-hujskaške diplomacije. V svojem govoru je podprl reakcionarne elemente na svetu, klevetal Sovjetsko zvezo in druge napredne sile in se zavzemal za dvostrankarsko konservativno-laburistično zunanjo politiko po zgledu ZDA. Pri tem je hvalil sodelovanje med Veliko Britanijo in ZDA ter podudaril, da je glavna točka tega sodelovanja anavzočnost ameriških bombnikov v Angliji.

Churchill je odkrito branil Francovo režim v Španiji in zahteval obnovitev tradicionalnega prijateljstva s Španjijo. Za njega ne pomeni Francova vlada nobene ovire za sprejem Španije v OZN. Glede Grčije se je Churchill pritoževal zaradi neučinkovitosti ameriškega vmešavanja, glede velikih zgodovinskih dogodkov na Kitajskem pa je komaj omenil britanske koristi v Hongkongu.

Ko je govoril o Nemčiji, se je postavil na stališče anglo-ameriških imperialistov o razdelitvi Nemčije na manjše države in o njeni pritegnitvi v zahodni vojaški blok. Poudaril je, da je nemška bodočnost v vedno tesnejšem zblizanju z zahodnim svetom.

Churchill je hvalil sodelovanje med Veliko Britanijo in ZDA ter podudaril, da je glavna točka tega sodelovanja anavzočnost ameriških bombnikov v Angliji. Ko je govoril o Nemčiji, se je postavil na stališče anglo-ameriških imperialistov o razdelitvi Nemčije na manjše države in o njeni pritegnitvi v zahodni vojaški blok. Poudaril je, da je nemška bodočnost v vedno tesnejšem zblizanju z zahodnim svetom. Churchill je hvalil sodelovanje med Veliko Britanijo in ZDA ter podudaril, da je glavna točka tega sodelovanja anavzočnost ameriških bombnikov v Angliji. Ko je govoril o Nemčiji, se je postavil na stališče anglo-ameriških imperialistov o razdelitvi Nemčije na manjše države in o njeni pritegnitvi v zahodni vojaški blok. Poudaril je, da je nemška bodočnost v vedno tesnejšem zblizanju z zahodnim svetom.

Churchill je hvalil sodelovanje med Veliko Britanijo in ZDA ter podudaril, da je glavna točka tega sodelovanja anavzočnost ameriških bombnikov v Angliji. Ko je govoril o Nemčiji, se je postavil na stališče anglo-ameriških imperialistov o razdelitvi Nemčije na manjše države in o njeni pritegnitvi v zahodni vojaški blok. Poudaril je, da je nemška bodočnost v vedno tesnejšem zblizanju z zahodnim svetom. Churchill je hvalil sodelovanje med Veliko Britanijo in ZDA ter podudaril, da je glavna točka tega sodelovanja anavzočnost ameriških bombnikov v Angliji. Ko je govoril o Nemčiji, se je postavil na stališče anglo-ameriških imperialistov o razdelitvi Nemčije na manjše države in o njeni pritegnitvi v zahodni vojaški blok. Poudaril je, da je nemška bodočnost v vedno tesnejšem zblizanju z zahodnim svetom.

Protest Osvobodilne fronte v Trstu Varnostnemu svetu
Varnostni svet naj zagotovi izvajanje določb mirovne pogodbe z Italijo

Trst, 13. dec. (Tanjug) Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Svobodno tržaško ozemlje je poslala Varnostnemu svetu OZN naslednji protest: »Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Svobodno tržaško ozemlje, ki predstavlja in zastopa demokratične Slovence na Svobodnem tržaškem ozemlju, opozarja na svojo poslanico z dne 29. oktobra 1948, na kršitev mirovne pogodbe z Italijo z dne 10. februarja 1947 ter na prakso zavezniške vojske uprave, ki tepta načela o enakopravnosti narodov, živečih na tem ozemlju, in žali čustva pripadnikov slovenske etnične skupine, kar nujno vodi k rasmu zapostavljanju.

S čl. 21 mirovne pogodbe je bilo ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje, nad katerim je s to pogodbo prenehala suverenost Italije. Do uvedbe stalnega statuta mora izpolnjevati zavezniška vojska uprava tiste določbe stalnega statuta, ki jih je mogoče izvajati. Opušitev slovensčine, ki bi morala biti po določbah stalnega statuta uradni jezik, je v nasprotju z duhom statuta. Zavezniška vojska uprava angloameriske

one je z uredbo št. 123 z dne 9. aprila 1948, ki je bila objavljena v uradnem listu št. 22 dne 21. aprila 1948, prekršila določbe in obveznosti, ki jih ji nalaga statut. S to uredbo je uvedla nove osebne izkaznice, ki označujejo italijansko državljanstvo za vse državljane Svobodnega tržaškega ozemlja in so tiskane samo v italijanskem jeziku. Za prebivalstvo tega ozemlja je prenehala italijanska suverenost, s tem pa tudi državnopravni odnos Italije do prebivalstva sploh. Po našem mišljenju je člen 6. stalnega statuta možno nedvomno uporabljati tudi v prehodnem režimu. Glede na to, da je po čl. 7 stalnega statuta slovenscina poleg italijanščine uradni jezik na Svobodnem tržaškem ozemlju, pomeni izključitev slovensčine na novih osebnih izkaznicah kršitev mirovne pogodbe z Italijo. Ta kršitev je tem bolj nerazumljiva in nedopustna, ker je bilo natisnako besedilo osebnih izkaznic, ki jih je izdala zavezniška vojska uprava pred uveljavljenjem mirovne pogodbe in ki so še danes v veljavi, tudi v slovenskem jeziku.

Slovenski kmetje na Koroškem za svoje pravice

Celovec, 12. dec. (Tanjug) Včeraj je bila skupščina kmečke zveze za Slovensko Koroško, ki se je je udeležilo 120 delegatov iz vse Koroške. Po izbrani razpravi o trenutnem položaju na Koroškem in borbi slovenskih kmetov proti izkoriščanju in narodnem zatiranju so udeleženci soglasno sprejeli protest, ki so ga poslali avstrijskemu kmetijskemu ministrstvu in koroški vladi, kakor tudi podpornu pismu Enotnim sindikatom Slovenije.

V pismu, ki so ga poslali kmetijskemu ministrstvu, ostro protestirajo proti narodnemu zatiranju slovenskih kmetov, ki jih hočejo avstrijska oblastva spraviti v revščino. V pismu je navedeno, da slovenski kmetje nimajo možnosti odločiti v gospodarskih strokovnih vprašanjih, kajti oblastva nočejo, da bi izvoljeni predstavniki zastopali slovenske kmete v kmečki zbornici in gospodarskih ustanovah. Zato zahtevajo koroški Slovenci, naj se ta upravičena zahteva slovenskih kmetov brezpogojno izpolni. V pismu, poslanem koroški deželni vladi, znova zahtevajo odpiranje slo-

venske kmetijske šole in obsojajo protislovensko in vojnobujskaško gojstvo. V pismu Enotnim sindikatom Slovenije je med drugim rečeno: »Kmečko prebivalstvo Slovenske Koroške, ki je bilo glavni nosilec narodno osvobodilne borbe na Koroškem, spremlja z velikim zanimanjem vaše delo za izvedbo petletnega plana. S petletnim planom usvajate pod modrim vodstvom CK KPJ z marsilom Titom na čelu popolno enakopravnost delavcev in kmetov, socializem. Kmečko prebivalstvo Slovenske Koroške, ki mu imperijalistični agenti vseh barv odklanjajo najosnovnejše demokratične pravice, se danes odločno bori proti vsem elementom, ki ga s podporo odgovornih oblastev izkoriščajo in korist fevdalcev in veleposestnikov. Kmečko prebivalstvo Slovenske Koroške se zaveda, da more ohraniti sveto slovensko zemljo samo z utrjevanjem demokratičnega tabora in bojem. S svojo borbo hočejo slovenski kmetje na Koroškem pokazati avstrijskemu delovnemu ljudstvu, kje je njegov sovražnik, s čimer bodo izpolnili svojo mednarodno obveznost.

Borba za delo in kruh v Italiji
Stavkovni val se po vsej Italiji vedno bolj razširja

Rim, 12. dec. (Tanjug) Stavkovni val se po vsej Italiji vedno bolj širi. V zadnjih dneh so se sicer uspešno končale številne splošne in pasivne stavke, ki so izbruhle zaradi tega, ker se lastniki nočejo ravnati po kolektivnih delovnih pogodbah in neprestano odpuščajo delavce, vendar število stavkajočih v Italiji kljub temu stalno narašča. Od včeraj dalje stavkajo vsi občinski delavci v mestu in pokrajini Pesaro. Stavkajoči zahtevajo izplačilo zaostalih med. V vseh srednjeitalijanskih pokrajinah — v Pizenzi, Sieni, Pisi in Emiliji se nadaljuje stavka kmečkih delavcev in kolonov. V vseh teh pokrajinah je položaj zelo napet. Medtem ko skušajo veleposestniki z vsemi možnimi sredstvi streti odpor delavcev, pa so poslali iz različnih italijanskih krajev v to področje znatne policejske okrepitve. Po nepopolnih podatkih so samo v zadnjih dveh dneh zaprli v srednji Italiji nad 200 kmečkih delavcev, ki stavkajo.

Med spopadom v vasi Certaldo je policija streljala v kmečke delavce. Po zadnjih poročilih so na vsem področju Certaldo razglasili splošno protestno stavko, ki je zajela razen kmečkih delavcev tudi vse industrijske delavce, obrtnike ter trgovske nameštence. V vsem tem področju so ustavili vsako delo in promet. Za delavci električne centrale v Palermo so danes prenehali delati tudi vsi delavci električne centrale v Cataniji na Siciliji. Splošna stavka delavcev živilske industrije se v celoti nadaljuje. Lastniki tovarn so sinoči znova odklonili predloge delavskih sindikatov za razgovore, s katerimi bi rešili rudarske zahteve. Odločno se bore tudi delavski delavci, ki vztrajajo v sielskem prometnem bazenu Carbonia že 46 dni v pasivni stavki. Zaradi enotnosti delavcev se je uspešno končala pasivna stavka delavcev tovarne »Iltac« v Torri Annunziata. Po treh tednih vztrajnih borb so morali lastniki sprejeti vse delavške zahteve. Uspešno se je končala tudi osemdnevna stavka delavcev tovarne »Mazinacione« v Neaplju.

Boji in plen Markosovih čet v novembru

Atene, 13. dec. Radijska postaja Svobodne Grčije poroča, da so imele enote demokratične vojske, ki operirajo na raznih področjih Grčije, v novembru 146 ofenzivnih in defenzivnih bojev, postavile so 48 zased, izvedle 39 prodorov in razbile 36 sovražniških napadov. Med temi operacijami je imel sovražnik 5034 mrtvih in ranjenih, med njimi tudi veliko število oficirjev. Ujetih je bilo 405 monarhofašistov, med njimi 8 oficirjev. Enote demokratične vojske so razstrelile 179 vojaških kamionov, 18 tankov, 9 vlakov, 990 m železniške proge, 7 železniških mostov, 18 cestnih mostov in predor. Sestreljenih je bilo 6, poškodovanih pa 10 letal. Borci so zaplenili 33 težkih minometalcev, 15 puškometralcev znamke »Wikerse«, 699 pušk, 14 radiotelegrafskih aparatov, 796 nabojev, 6 minometalcev, 106 strojnih pušk, 92 brozostrelk, 7 kamionov itd.

Gospodarsko propadanje Italije

Rim, 11. dec. (Tanjug). Profiljska politika vključevanja Italije v Marshallov načrt povzroča v državi gospo-

dstvarni propad, za italijanski delavski razred pa ustvarja eno najslabših življenjskih ravni v Evropi. Realna vrednost delavskih medij in uradniški plač je padla za 30%, z vrsto vladnih ukrepov pa so še bolj otežili žetitek težke pogoje delovnih ljudi v Italiji. De Gasperijsva vlada je namreč razveljavila prepoved povečanja najemnin in je dovolila povečati najemnine za 50%, železniške tarife za 100 do 150%, električni tok za 23%, plin za 18%, vodo za 100% in storitve v mestnem prometu za 35 do 50%. Cene živil so v zadnjem mesecu poskočile za približno 30% in še neprestano naraščajo. Razen tega so življenjski pogoji delavskega razreda in vseh delovnih ljudi na splošno oteženi zaradi prenamajnega zanimanja vlade, da bi začela obnavljati stanovanjska poslopja, boljše higienske pogoje in dvigati ljudsko prosveto. Težak gospodarski položaj in obupni zdravstveni pogoji povzročajo množična obolenja in epidemije. Malaria in tuberkuloza razsajata zlasti v južnih krajih Italije in v dolini reke Padle. Medtem ko porabi 32% proračunskih izdatkov za vzdrževanje vojaštva in policije, pa daje država samo 12% za ljudsko prosveto. Raven delavcev in državnih uslužbencev so v zelo težkem gospodarskem položaju tudi kmečki delavci in kolonci. Na več kot 1.500.000 malih posestnikov odpade samo 5% obdelovalne zemlje. Okrog 99% kmečkih delavcev sploh nima svoje zemlje. Italijanski delavski razred, ki se bori za zboljšanje težkih življenjskih pogojev, se ne bori samo proti glavnemu nosilcu bede in siromaštva v državi — reakcionarni De Gasperijsvi vladi, ampak tudi proti zaveznikom vlade — razbijskim katoliškim sindikatom, veleposestnikom in industrijem.

KULTURNI PREGLED

Bravničarjev „Hlapec Jernej“ v koncertni izvedbi

Za muzikalno obdelavo Hlapca Jerneja in njegove pravice se je Bravničar naslonil na besedilo, ki ga je po Cankarju priredil Delak. Svojo tvorbo je ustrezno socialno globoko občuteni snovi nazval »opera množice« in je s tem tudi označil njeno svojevrstno arhitektonsko. Saj je razumljivo, da glasbeno oblikovanje takega teksta ne more biti enostavno, ampak da je v resnici kožljiv podvig, ki se v celoti malokdaj posreči. Arhitektonske posebnosti, ki se nanašajo tako na oblikovno kakor na izrazno stran muzikalnega prikaza, izvirajo torej iz snovnega značaja samega. Muzikalno kaže Hlapec Jernej splošno značilnosti Bravničarjeve tvorbe: naravnost prozorno oblikovno jasnost, stilno zaključeno, motivično preprostost in harmonsko zanimivost. Često zavzame čisto koronalno, kar mu daje v poedinih delih in zlasti tam, kjer izstopajo zbor ali vodilni soli, poseben značaj in s tem tudi nekakšno svojsko privlačnost. Iz vsega pa zveni stroga, včasih skoraj toga umerjenost, ki verno sledi čisto in njegovemu idejnemu smislu izrazno naraščajo in pada in stvarja enoten, plastičen vtis. Razvijanje vodilne ideje prevzema od solo listov čisto zbor, ki ima v Hlapcu Jerneju važno vlogo, ni nikak postrelski činilitelj in tudi s strani utemeljuje posebno arhitektonsko obliko tega dela. Zbor stalno sodeluje, poglablja in spremlja razmišljanje osnovnik vsebin-

skih motivov, jih naglaša in čisto mogočno dvigne njihov pomen. Tudi s čisto tehnične strani je zbor v Hlapcu Jerneju močan muzikalni faktor, ki ga je znal skladatelj upodobiti doživeto in učinkovito, z izrazitim smislom za njegovo plastičnost. Naj spomnim tu le Oče naš, glasovno odlično izpeljan in muzikalno zelo napet delček Hlapca Jerneja, ki sijajno podpre ves vsebinski potek in predstavlja v tej zgradbi enega najmočnejših vzponov. Ves ta oblikovni razplet, vsi odnosi med soli, zborom in orkestrom kažejo svojsko lice muzikalne obdelave Hlapca Jerneja, spričlo katerega je to delo že obkrstni izvedbi na opernem odru vzbudilo bolj vtis oratorija kot opere ali vsaj vtis nekakšne oratorijalne opere, ki ji je potrebna scena le bolj zato, da smisel razvijajočega se vsebinskega dogajanja, torej smisel dejanja se bolj poudari. Da je ta misel bila takrat pravilna, potrjuje naziv »kantata«, ki se ga je avtor poslužil ob koncertni izvedbi Hlapca Jerneja. Tako kot tekst razpravlja in razglaša o problematiki človeških pravic tudi glasba, pa naj bo to v solih, zborih ali v orkestru. Iz vsega odseva nekako filozofiranje, ne filozofiranje v prazno in zgolj v besedah, ampak o doživljanju obih elementarnih človeških občutij, ki ne veljajo samo za Hlapca Jerneja, ampak za nestrano delujoč, poglablja in spremlja razmišljanje osnovnik vsebin-

obdelava tega psihološko tenkočutnega in socialno globoko zajetega teksta kaže, da se je skladatelj v snov vživljal in da je v njej dobro in pravilno razbral nakazano problematiko. S svojim oblikovanjem in s svojim izraznim stilom je vžil tej snovi v občutni meri ustrezajoči izraz, ki vzbujajo svoji resnosti in tehtnosti v poslušalca močan občutek resničnosti, doživljenjske. Iz Hlapca Jerneja mogočno veje duh ljudskega čustvovanja, moč in trpljenje človeškega kolektiva. To se odraža tako v orkestru kakor v solih in zboru, to razodava celota tega dela. Morda res zavzame Hlapec Jernej tu in tam nekako monotonost, še najbolj v poedinih solističnih partijah. Zdi se mi pa, da je videl te monotonosti spričlo snovnega značaja marsikje utemeljen in da človeka bolj koncentrirano navaja k razmišljanju, k poglabitvi v snov in njen glasbeni odraz. Res pa je, da življiva poslušalec, ki se intenzivno posveti muzikalnemu razvijanju Hlapca Jerneja, vseskozi napetost in da razbere v tej glasbi mnogo iskrenega doživljenja, ki ne išče vnanjih učinkov in zato tudi ne dopušča razbohotene in temu značaju neustrezajoče muzikalne barvitosti. Bravničarjev Hlapec Jernej spada med najzavlačnejša dela te vrste v slovenski literaturi in ima svojo vrednost tako po umetniški kvaliteti kakor po vsebinskem značaju. Tudi v njem je skladatelj iskal soglasje med vsebino in obliko-slično kot v vseh svojih zrelejših delih. To soglasje, ki samo brez ozira na snovni značaj zadržuje pramo stopnjevanost čustvenega izraza in zahteva večjo oblikovno preciznost, je Bravničar tu v marsičem tudi dose-

gel in jo toliko uspešneje uresničil, ker se prirodno prilaga tekstu in njegov smisel v tem gradilnem načinu dviga. S Hlapcem Jernejem pa se skladatelj ni odločil spominu velikega Cankarja, ampak je v njem spostil tudi svoje ustvarjalne sile v tisti smeri, ki mu je oblikovalno najbližja in v kateri je nedvomno dosegel izrazit vzpon. Če bi hoteli, bi v Hlapcu Jerneju lahko tudi ugotavljali razne pomanjkljivosti, na primer v gradnji in načinu razpletanja posameznih solov. Pa vendar to globoko pozitivne vrednosti tega dela ne bi zmanjšalo in takšne pomanjkljivosti bi se izkazale kot več ali manj nepomembne. Vprav zaradi tega si je Hlapec Jernej pridobil v naši glasbeni literaturi svojo vrednost, ki jo njegova serioznost tudi povsem utemeljuje. Omenil sem že, da je bil Hlapec Jernej prvi izvajan kot opera. Njegov oratorijalni ali kantatni značaj pa ni dovoljeval tistega režijskega in sceničnega razpleta, ki običajno označuje operna dela. Iz tega razloga se je rodila misel o poprej omenjenem značaju Hlapca Jerneja kot oratorijalne opere, kar je dopustilo verjetnost, da utegne to delo uspešiti tudi na koncertnem odru. Tako je bil Hlapec Jernej letos 9. decembra izvajan kot kantata kakor navaja koncertni program. Celotni vtis je pokazal da more uspevati tudi tako, vendar nima v primerjavi z operno izvedbo na koncertnem odru nobenih prednostnih. Nekatero monotonost, ki izvirajo iz posebnega značaja snovi in glasbe, namreč izstopajo v koncertni obliki izvajanja spričlo pomanjkanja scene in režijskekih pripomočkov celo mnogo bolj kot v operni, čeprav koncentrirano do-

življajočega poslušalca to ne moti in mu splošnega vtisa ne zmanjšuje. Concertno so pod vodstvom Rada Simonića izvedli Hlapca Jerneja orkester in zbor Slovenske filharmonije ter solisti Tomo Neralič, Rudolf Francel, Lubo Kobal in Samo Smerkolj. Napovedovalec je bil Jože Tiran. Izrazit dramski karakter solističnih partij v Hlapcu Jerneju zahteva tudi ustrezajoče soliste. Tej zahtevi je izmed vseh solistov najbolj ustregel basist Neralič. Če pomislimo, da se značajju sicer kvalitetnih solistov Franca in Smerkolja prilagajajo predvsem in najboljšje kričene vloge in pa, da je sicer ne kdo ve kaj zahtevni vlogi gospodarja in dohtarja Kobalov glas preskromen, moramo ugotoviti, da izbira solistov v celoti ni bila najbolj posrečena in da ni koristila kvalitetni zaokroženosti ter izrazni plastičnosti celotne izvedbe. Zbor in orkester sta bila tehnično dobro pripravljena. Podrobne analize reproduktivnih zmogljivosti zboru spričlo okvirja, v katerem je nastopil, ni mogoče podati. Njegov samostojni koncert bo v ta namen nudi mnogo več pogojev. Interpretacijsko se je dirigent vidno potrudil, da bi dojel smisel muzikalne zasnove Hlapca Jerneja in bi izoblikoval čim več izraznih finisov. V marsičem se mu je to tudi posrečilo. Mislim pa, da interpretacija v vseh potankostih še ni bila dovolj izdelana in da je bila prikazana nekako bolj v grobih potezah, to je bolj nakazano, brez polne poglobitve v tenkočutne nianse poedinih glasbenih misli, na katerih je Bravničarjev Hlapec Jernej nedvomno zelo bogat! V tem pogledu bi se dalo iz Hlapca Jerneja še marsikaj izklesati, kar bi močno zblizljalo

Na splošno pa je koncertna izvedba Bravničarjevega Hlapca Jerneja uspela in je bila na dostojni reproduktivni višini. Dosegla je priznanje in predstavlja ugoden prispevek glasbenemu življenju naše letošnje koncertne sezone. Predvsem pa je njen pomen v tem, da smo imeli priliko slišati Hlapca Jerneja v koncertni obliki in da na tej osnovi lahko izvedemo primerjavo z njegovo svoječasno operno izvedbo.

Koncert zbor iz Trsta

Na svoji turneji po Sloveniji nas je v soboto (4. XII.) obiskal tržaški komorni zbor, ki ga vodi skladatelj Ubald Vrabec in nam priredil v dvorani Slovenske filharmonije koncert, katerega bomo ohranili v prav lepem spominu. Zaradi nenavadnega koncertnega dne in nepopolne vrvečnosti na našel zbor tako zasedene dvorane, kakor bi je zaslužil, našel pa je hvaležno poslušalstvo, ki je znalo ceniti njegovo petje.

Zmaga beograjskih nogometašev v Zagrebu

V nedeljo je bila v Zagrebu na Irišču v Maksimirju prijateljska nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Beograda...

Zagreb : Beograd 0 : 3 (0:0)

Zagrebniki so ostro pritisnili na Lovričeva vrata, ki pa je v veliko priložnostjo odjal zaporedne napade razpoložena Willyja in Čalkovskega...

Beograd : Lovrič (Mirković), Kačanić, Tadić, Džajić, Djurdjević (Drašković), Pašić, Stanković, Mitić, Djordjević (Antić)...

Mladina

ZAGREB : BEograd 1:1 (0:0)

Pred glavno tekmo sta se pomerili mladinski reprezentanci Zagreba in Beograda...

Vojvodina : Bosna in Hercegovina 3 : 0 (0:0)

V Novem Sadu je bila v nedeljo nogometna tekma med reprezentancama Vojvodine ter Bosne in Hercegovine...

V prvem polčku so bili gostje boljše predvedli so lepo in povezovalno igro ter večkrat ogrozili vrata Vojvodincev...

3. ZVEZNA LIGA

Budučnost : Lokomotiva 3 : 0 (0:0)

Edina tekma za državno prvenstvo je bila v nedeljo v Titogradu...

in Lokomotiva. Moštvo Budućnost, ki je igralo na domačem terenu, je pokazalo zelo lepo kombinacijsko igro in je zmago dočel zahtevno...

Table with 3 columns: Team, Goals, Assists. Rows include Lokomotiva, Hajduk, Crvena zvezda, Dinamo, Metalac, Lokomotiva, Budućnost, Slova, Naša krila, Ponzlana.

Rezultati ostalih tekem

KRIM : Mladost 3:2 (1:2)

Na igrišču Krima na Rakovniku je bila v nedeljo prijateljska nogometna tekma med Krimom in Mladostjo iz Zagreba...

ZELEZNIKAR : PREDICEK 2:0 (2:0)

V Litiči je bila v nedeljo prvenstvena tekma mladinskih moštvev Zelezničarja in Prediceke...

UDARNIK : GARNIZIJA 5:0

V Kranju so igrali v nedeljo tekmo med nogometni Udarnik in garnizija iz Kranja...

Slovesna izročitev pokala maršala Tita

zmagovalcu medarmadnih tekmovalcev v fizikulturi

V nedeljo zvečer je bila v Domu armije v Ljubljani slovesna podelitev pokala maršala Tita zmagovalcu v medarmadnih tekmovalstvu - garniziji Ljubljana...

LJUDSKA TEHNIKA

Republiške tekme sobnih modelov

V telovadnici na Taboru so v nedeljo mladi slovenski modelarji izvedli svoje II. republiške tekme sobnih letalskih modelov...

V prisotnosti številnih gledalcev iz vrstne mladine so modelarji v desetih minutah uspešno dokončali tekmo...

II. republiške prvenstvo sobnih modelov so se končale v znameniti množični konkurentnosti napredka slovenskega sobnega modelarstva...

Kategorija paljstahih sobnih modelov, grajenih po pravilih: 1. Petkovec Zdravko (Ljubljana) 535 točk...

Kategorija trupnih sobnih modelov, grajenih po pravilih: 1. Perhave Jože (Ljubljana II) 1010 točk...

Kategorija trupnih sobnih modelov svobodne gradnje: 1. Lorber Konrad (Maribor) 260 točk...

2. Lunacek Sergej (Ljubljana I) 250 točk, 3. Petkovec Zdravko (Ljubljana I) 95 točk...

Kategorija sobnih modelov svobodne gradnje: 1. Perhave Jože (Ljubljana II) 655 točk, 2. Lunacek Sergej (Ljubljana II) 665 točk...

Plasman moštev: 1. Ljubljana II. 5065 točk, 2. Ljubljana I. 2740 točk, 3. Maribor 1753 točk...

Jutri bodo zbravali radioamaterji

Jutri v sredo 15. t. m. ob 19. uri v Cerkovnem gradu občini zbor radioamaterjev Ljubljanske države...

Sadjarji

Izkoristite ugodno vreme in rešite naše sadjarstvo pred propadom zaradi ameriškega kaparja...

Ministrstvo za kmetijstvo

GLEDALIŠČE

SLOVENSKA NARODNA GLEDALIŠČA

Drama v Ljubljani

Torek, 14. decembra, ob 20: Cankar: Hlapec. Izven.

Sreda, 15. decembra, ob 15: Cankar: Hlapec. - Zaključena predstava za dijake.

Ob 20: Cankar: Bela krizantema. Izven. Četrtek, 16. decembra, ob 20: Gow-D'Ussau: Globoko so korenine. Zaključena predstava za dijakke.

Petek, 17. decembra, ob 20: Turgenjev: Mesece dni na kmetih. Zaključena predstava za LMS.

Sobota, 18. decembra, ob 20: Turgenjev: Mesece dni na kmetih. Zaključena predstava za dijakke.

Opera v Ljubljani

Torek, 14. decembra ob 20: Massenot: Manon. Gostovanje Julija Betetta. Zaključena predstava za LMS.

Četrtek, 16. decembra, ob 20: Cankovski: Evgenij Onjegin. Zaključena predstava za dijakke.

Petek, 17. decembra, ob 20: Bizet: Carmen. Izven. Kot dirigent gostuje Oskar Danon v naslovni vlogi Melanija Bugaričevićeva, člana beograjske Opere.

Pri današnji uprizoritvi Massenotove opete Manon nastopajo v glavnih vlogah: Mignon - Z. Gjunjenec, Chevalier de Grieux - J. Lapučič, Graf des Grieux - Julij Betetta, s. g. Lescaut - V. Janko. V manjših vlogah se: Trst - Rebaljeva, Neubergerjeva, Zakrajskova, Banovec, Smoček, Garibaldi, Prus in Perko, Dirigira Rado Simoniti, režija C. Devec.

Novomeška prosi Upravo SNG, da vzamemo na znanje naslednje obvestilo: Direktorja Opere je v začetku sezone prevzela obveza, da bo z ansamblom Opere gostovala v Novem mestu z 12-člano predstavama Rossinijevega 'Seviljskega brivca'. Zaradi težje glasovne obremenitve basista in Novem mestu, kakor tudi prizadele faktorje, da blagovito razumejo to pojasnilo, direktorja Opere pa se obveže, da bo svojo dolžnost do novomeškega obra gotovo izpolnila še pred koncem tekoče sezone.

REPUBLIKA

Torek, 14. decembra, ob 15: Gola: Snužilca. Izven.

Ob 20: Cankovski: Evgenij Onjegin. Red. I.

Sreda, 15. decembra, ob 20: Molier: Učene ženske. Red. sind. a.

Četrtek, 16. decembra, ob 20: Dvojak: Rusalka. Red. sind. c.

Petek, 17. decembra, ob 19: Cankar: Za narodov blagor. Red. LMS 2.

Sobota, 18. decembra, ob 20: Goldoni: Kričmarica Mirandolina. Izven.

Nedelja, 19. decembra, ob 15: Gola: Snužilca. Izven.

Ob 20: Puccini: La Boheme. Prvilo v sezoni. Izven.

PRISERNO GLEDALIŠČE - KRANJ

Torek 14. decembra, ob 20: I. Cankar: 'Kralj na Betajnovcih.

Četrtek, 16. decembra, ob 20: Ivan Cankar: 'Kralj na Betajnovcih.

Petek, 17. decembra, ob 17: Ivan Cankar: 'Kralj na Betajnovcih. Predstava za krajske otrokove sole.

Sobota, 18. decembra, ob 20: dr. Bratisl. Kreft, 'Kreature. Gostovanje dramskega igralskega skvada 'Tine Rovčan iz Ljubljane.

Nedelja, 19. decembra ob 17: Ivan Cankar: 'Kralj na Betajnovcih. V okviru proslav dneva JA.

(Pri vseh predstavah 'Kralja na Betajnovcih gostuje v vlogi Franke Alenka Štrelcova. - članica ljubljanske Drame).

KONCERTI

Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije v ponedeljek 20. t. m. v veliki univ.ski dvorani ob dirigiral ravatelj beograjske opere in znani skladatelj Oskar Danon je že izvedel tretji simfonični koncert tako v Beogradu kot tudi v koncertnem zavodu ljubljanski spored je doloci del Profkajeva, Griega, Iovaka in Hrističa. Kot solistka bo nastopila na tem koncertu pianistka Hilda Čas-Štrakarova, Vstopnice v Knjižarni muzikali. 2353-n

KINO

LJUBJANA UNION: Premiera jugoslovanskega umetniškega filma 'Sofka', tehnik. MOSKVA: češki film 'Sirena', tehnik. - SLOGA: češki barvni film 'Jan Rohaček', tehnik. - Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. - Siska: sovjetski film 'Glasična komedija', tehnik. - Predstava ob 20.

MARIBOR ESPLANADE: premiera prevza slovenskega umetniškega filma 'Na svoj zmihi', tehnik. - GRAJSKI: premiera prevza slovenskega umetniškega filma 'Na svoj zmihi', tehnik. - Predstave ob 20.30 in 20.30.

CELJE METROPOL: francoski film 'Kavarna v priščanišču', tehnik. - DOM: sovjetski film 'Sinja polja', tehnik. KRANJ MESTNI: sovjetski film 'Srinika', tehnik. PTUJ: sovjetski film 'Čakanj met. tehnik. - Predstava ob 20.

KOLEDAR

Torek, 14. decembra: Spodnja Vojmir. Sreda, 15. decembra: Strojlan, Kristina, Vlastimir, Cvetana.

SPOMINSKI DNEVI

14. XII. 1941. - Ustanovljen na Kremeniku nad Štirnjo Stajarski bataljon, ki je postal jedro II. grupe.

DEZURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromoslje, Mariljin Ug. 5.

Zakaj razvrščamo vse elemente prav v periodnem sistemu? Za to so določene fizikalne osnove. O tem bo govorila na množičnem predavanju znanstvenem predavanju prihodnjega dneva ob osmih v mariborski predavalnici na univerzi doc. dr. ing. Tibor Škerlak. Prireditelj: 2341-n

Bibliotekarsko društvo Slovenije. Redni občni zbor z občinskim dnevnim redom bo v sredo 22. t. m. ob 18. v Narodni univerzitetni knjižnici.

Slovenski knjižni zavod sporoča naročnikom svoje knjžne serije za 1.947-48. da bo prvi del Dvojevrstje Ameriške tragedije v doglednem času nakupljen za najnižji možni ceni. Knjžni zavod bo tudi dostavil vsem, ki so poravnali naročnino. Drugi del in Fastov roman 'Državljan Tom Palines sta v tiskarski pripravi. 2364-n

Gradbena sekcija DIT-a (Društva inženirjev in tehnikov) vabi vse zainteresirane, da se udeležijo strokovnih predavanj, ki bodo redno v predledkih dveh tednih v sredo ob 20. uri v preavalnici T82 na Tehniški fakulteti. Askerčeva 15. Prvo predavanje bo imel v sredo 15. t. m. univ. doc. ing. Ljubo Suklje s temo 'O konstrukciji letalskih ploščadi (s posebnim ozrom na mehaniko ta)'. 2359-n

Dajalci krevil

Nujno naprosimo dajalce krevil, da se v čim večjem številu odzovejo pozivu za torek, sredo in četrtek ob 8 uri. Tovarščice-tovarši, z dajanjem krvi rešite življenja! Predhodno ste vesilo v obliki krevil za razpisne in v nedeljo 29. t. m. Organizacijska prireditelj in bila zadovoljivo izvedena.

Kegljaško prvenstvo Jugoslavije

V Zagrebu je bilo v nedeljo končano tekmovaljevo v kegljanju za prvenstvo Jugoslavije. Moštvo prvenstvo si je priboril zagrebški Vatroslavac, ki je dobil vse tekme. Dugo mesto je zasledil ljubljanski klub Dinamo iz Zagreba, tretje pa je dočel klub iz Zagreba, četrti pa ljubljanski predstavlja klub reprezentanca Slovenije, ki ni dosegla pomembnejšega uspeha...

Drobne zanimivosti

Ljudsko vsehšolske za šport je bilo uspešno. V Varaždinu zaradi čim uspešnejše in vsestranskega populariziranja fizikulturnega gibanja in njegovih problemov.

ESR: Svica. Druga mednarodna tekma v hokeju na ledu med Českoslovaško in Švicco se je končala z rezultatom 9:1 (3:1, 3:0, 3:0) v korist Českoslovaške.

Troboj odbojkarjev v Mariboru

Preteklo nedeljo je bil v Mariboru trobojni odbojkarjev. Enotnosti iz Ljubljani, v koncernu mladincev so na splošno presenečenje zmagali mladinci Poleta nad mladinci Enotnosti z rezultatom 3:1 (3:15, 15:10, 15:3, 15:0). Glasbene Enotnosti so prispele svoj nastop iz Poleta 4:0 (15:7, 15:13, 15:9). V članski skupini je zmagala Enotnost nad Zvezdčarjem 3:1 (15:11, 15:9, 15:15, 15:7), člana Poleta pa je premagal 3:0 (15:13, 15:10, 15:11).

Tečaj za pionirske vaditelje

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za vaditelje in organizatorje pionirskih odbojkarjev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske vaditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Zborovanje nogometnih sodnikov

V Beogradu se je v soboto začela ustanovna skupščina Zbora nogometnih sodnikov Jugoslavije. Zastopani so bili delegati iz vseh ljudskih republik in Jugoslovanske armade. Generalni tajnik Fizikulturne zveze Jugoslavije Miroslav Kreačić je po pozdravu navzočim poudaril pomen nove zveze za nadaljnji razvoj te športne panoge. Govoril je o nedostatkih pri vzgojnem delu igralcev in igral in pokazal na nepravilno poljavo klubstva in nesportnega vedenja posameznih igralcev.

Košarkarji so ustanovili svojo zvezo

V Beogradu je bila preteklo soboto ustanovna skupščina Košarkarske zveze Jugoslavije, ki so se udeležili delegati iz vseh ljudskih republik in Jugoslovanske armade. Generalni tajnik Fizikulturne zveze Jugoslavije Miroslav Kreačić je po pozdravu navzočim poudaril pomen nove zveze za nadaljnji razvoj te športne panoge. Govoril je o nedostatkih pri vzgojnem delu igralcev in igral in pokazal na nepravilno poljavo klubstva in nesportnega vedenja posameznih igralcev.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

V Mostah so ustanovili športno društvo

Pred dnevi so moštvarski športniki ustanovili svoje sindikalno športno društvo. Zborovalce je v začetku pozdravil tov. Bačak in omenil pomen novega društva. O razvoju fizikulture v Mostah kaže osvoboditve napredno je poročal Ljubo Šperlić. Vzrok za nastanek športnega društva je bil velikomil delavcem skrajno so bili številni, predvsem pa je bilo želja po izboljšani delovni in telesni vzgojni področju dejstva, da so bile fizikulture organizacije brez pravnih pogojev.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

PRED ZAKLJUČKOM PRVENSTVA ZSSR

V XVII. kotu šahovskega prvenstva ZSSR je Kotov remiziral z Ilivickim, Bronštejn je premagal Furmana, velemojster Keres je zelo hitro premagal Aronlana, Holmov pa Tolusa, Partija Panov-Tajmanov se je končala neodločeno, druge partije pa so bile prekinjene.

Razstava o razvoju šaha v Jugoslaviji

Razstava o razvoju šaha v Jugoslaviji je bila odprta v sredo 12. decembra v Beogradu. Razstava je bila pripravljena in izvedena v sodelovanju znanstvenega društva ob osmih v mariborski predavalnici na univerzi doc. dr. ing. Tibor Škerlak. Prireditelj: 2341-n

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

Smučarski tečaj Telovadne zveze Slovenije

Telovadna zveza Slovenije razpisuje tečaj za voditelje in organizatorje smučarskih društev in organizatorje lokalnih telovadnih društev. Tečaj bo od 2. do 14. januarja 1949, in sicer za moške in ženske voditelje skupno. Vsak okraj mora poslati na tečaj najmanj enega voditelja ali voditeljico.

